

ABONAMENTUL

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$ an
9 cor. $\frac{1}{4}$ 4-50 fil.

■ ■

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
 $\frac{1}{2}$ an 12 cor. $\frac{1}{4}$ an
6 coroane.

Unitatea

INSERTIUNI.

Un şir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

□ □

Tot ce priveşte foaia
să se adreseze la: Re-
dacţiunea şi admini-
straţiunea „Unităţii”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marţi, Joi şi Sâmbătă.

Hristos a înviat!

„Paştile cele frumoase, Paştile Domnului,
Paştile, Paştile cele mărite nouă ne-au ră-
sărit. Paştile, cu bucurie unul cu altul să ne
îmbrăţişăm”. Stihurile laudelor Invierii.

Cu adevărat această zi este aleasă şi sfântă, împărătească şi doamnă, a adunărilor adunare şi sărbătoare a sărbătorilor!.. Astăzi, serbează ceriul şi pământul, şi încununează cu coroană de învingere fruntea Mielului ce s'a junghiat pentru păcatele lumii, care a învins moartea şi puterile iadului *prin moarte*. Milioanele de credincioşi de pe rotogolul pământului vestesc cu bucurie: „Şi s'au deşteptat ca cel ce doarme Domnul, ca un puternic...⁽¹⁾”, iar cetele fericitilor din ceriu repetă în cor: „Că a sfărâmat porţile de aramă şi zăvoarele de fier le-a frânt⁽²⁾”, şi glasul lor e ca glasul de ape multe, ca un glas de tunete tari⁽³⁾, cari se repercutează în ecouri infinite în vastul cuprins al naturii, se repercutează de pe bolţile vaste ale Raiului. Da! Pentru că astăzi s'a dovedit cu adevărat Isus de unul sfânt, unul Domn întru mărirea lui Dumnezeu, Tatăl nostru din ceriuri.

Invierea lui Hristos este piatra de unghiu a *credinţii* noastre.

Prin ea s'a pecetluit misiunea dumnezească alui Isus Hristos, prin ea ni-s'a descoperit adevărătatea învăţăturilor acestui Mesia doritul veacurilor, prin ea ni-s'a arătat calea măiastră a mântuirii prin folosirea harurilor încredinţate sfintelor taine. De acum aşadară nu e deşartă propovăduirea noastră, nu e deşartă credinţa noastră. *Trebuie* să ne închinăm lui Hristos: *Domnului şi Dumnezeului nostru*. De nu-mi credeţi mie, ne poate zice Hristos,

¹⁾ Ps. 77, 65.²⁾ Ps. 106, 16.³⁾ Apocalips 19, 6.

credeţi cel puţin faptelor, lucrurilor mele!

Ce *nădejde* nu varsă apoi această minune a minunilor în sufletele noastre!

Mai putem desnădăjdui când ştim că avem lângă noi pe Acela, care a secerat învingere prin moarte? Acelaş Dumnezeu atotputernic care la începutul veacurilor a binecuvântat cu braţ înalt întunecatul haos, a despărţit apele de uscat şi a făcut să răsară, să se ivească în măruntaele lor dintru nefiinţă întru fiinţă infinitele specii de vietăţi, acelaş Dumnezeu ni-s'a arătat nouă şi la plinirea vremurilor, dovedindu-să Stăpânul absolut al materiei, Stăpânul vieţii, străin putreziunii, străin morţii. Numai *acuma* pricepem deplin cuvintele Mântuitorului: „Cel ce va mânca pâinea aceasta viu va fi în veac⁽¹⁾”; Şi „Celce mă va mânca pe mine, acela încă va fi viu prin mine⁽²⁾”. La Dumnezeu, la celce este Hristos fiul lui Dzeu celui viu, nimica nu este cu neputinţă! *El e atotputernic!* Oh da! Prin *înviere* ne-am învăţat să ţinem sus fruntea în faţa tuturor năcazurilor şi durerilor vieţii. Dumnezeu nostru Isus Hristos învingătorul morţii e atotputernic şi ne ajută să ieşim învingători şi noi pretutindenea şi întotdeauna. „Deus impossibilia non iubet, zicea sfântul Augustin, sed jubendo monet et facere quod possis, et petere quod non possis, et *adjuvat ut possis*“⁽³⁾ Cu adevărat putem exclamă cu toţii: „Că tare eşti tu, — Doamne Isuse Hristoase —, şi cel ce faci minuni, tu eşti Dumnezeu însuşi.“

¹⁾ Ioan 6, 58. ²⁾ Ioan 6, 57.³⁾ De natura et gratia, c. 43 şi 69.

Veniţi deci cu toţii să-l laudăm pe Domnul astăzi întru tăria puterii lui, după mulţimea măririi lui. Să-l laudăm în viers de trâmbiţă şi alăută, în timpane, în strune şi organe. Când sufletul e emoţionat, când însufleţirea e mare din cale afară, cât omul nu o poate exprima întregă el singur, se foloseşte atunci de instrumente pe cari le însufleţeşte, le face organe vii în aducerea laudelor cuvenite eternului stăpân. Laudaţi-l deci, repet, în strune şi organe. Iar dacă aceasta nu vă mulţumeşte, dacă vreţi ceva mai mult, provocaţi toate făpturile să laude pe Domnul: „Toată suflarea să laude pe Domnul“.

Da! Ziua învierii este astăzi, „Paştile Domnului, Paştile; şi astfel cuvine-să să ne luminăm cu toţii, să se lumineze popoarele toate, să lumineze făptura toată.

Dr. Alex. Nicolescu.

Oradea-mare pentru orfelinat.

Circular

cătră întreg clerul diecezan.

Nr. 836—1916.

DEMETRIU RADU

din îndurarea lui Dumnezeu şi graţia Sfântului Scaun Apostolic Episcop greco-catolic de Oradea-mare, Conte Roman, Asistent la Tronul Pontificiu şcl. şcl.

Epistolă pastorală cătră Veneratul cler şi iubitul Nostru popor credincios.

Cetitorilor Dar şi Mântuire dela Domnul Nostru Isus Hristos!

Excelenţa Sa Înalt Preasfinţitul Domn Mitropolit Dr. Victor Mihályi de Apşa prin scrisoarea sa de datul 22 Februarie a. c. Nr. 942, a binevoit a Ne încunoştiinţă, cumcă în conţelegere cu Preaeneratul Consistor metropolitan a adus hotărîrea de a înfiinţa în Blaj un orfelinat a cărui destinaţie va fi: „Ocrotirea şi educaţia deplină a orfanilor români din Ungaria, băieţi şi fetiţe, cu preferinţă a celor rămaşi după părinţi căzuţi în războiu şi lipsiţi de mijloace. „Nu se eschid însă, mai ales pentru timpurile viitoare, nici copiii lipsiţi de mijloace materiale,

pe cum nu se exclud, pe lângă o taxă corespunzătoare, nici orfanii cu oarecare prindere materială.“

„Ocrotirea și educația în Orfelinat începe de regulă dela anul al șaselea și ține până ce elevii institutului vor putea fi restituiți societății ca membri folositori, iar bisericii, neamului și patriei, ca fii credincioși.“

„Elevii Orfelinatului vor primi toți, fără excepție instrucție primară, prescrisă de legile existente, iar cei mai talentați, eventual și instrucție mai înaltă.“

„După terminarea instrucției, elevii Orfelinatului rămânând și pe mai departe elevi, vor fi împărțiți și plasați, în legătură cu fundațiunile și instituțiunile arhidiecezane, după talentele și înclinațiile lor, la agricultură, la industrie, ori comerț, ori la carierele intelectuale, căpătând fiecare, la ieșirea din Orfelinat, o parte corespunzătoare din câștigul realizat de el, pentru a-și putea pune bază gospodăriei, atelierului ori prăvăliei sale“. Fiind așadar acest orfelinat destinat pentru întreagă provincia noastră bisericească, Excelența Sa Ne-a recercat și pe Noi ca să Ne declarăm, dacă aderăm la planul și la mișcarea pornită pentru înființarea acelei instituții. Spre a se putea aduna suma de lipsă la înființarea și susținerea orfelinatului a dat o Epistolă pastorală îndreptată către Veneratul Cler și poporul credincios din Arhidieceză, în care cu cuvinte alese îi îndeamnă pe toți ca să contribuie fiecare după putință spre ajungerea scopului arătat.

Deci cunoscând noi importanța și lipsa arzătoare a unui atare orfelinat, în conțelegere cu Consistorul Nostru episcopesc, am declarat cumcă ne alăturăm cu toată căldura la aceea hotărâre și vom face tot ce ne este cu putință, ca înfap-

tuirea ei să aibă deplină reușită. Și dorind ca înșine să vă premergem cu pildă bună, hoterit-am în Domnul ca spre scopul înființării și susținerii orfelinatului să concurgem cu suma de 40,000 — patruzeci mii — Coroane, precum aceasta mai lămurit se vede din scrisoarea Noastră către Excelența Sa I. P. S. Domn Mitropolit, mai jos tipărită.

Iară acumă cătră voi ne îndreptăm glasul, Veneraților frați și preaiubiților credincioși, atât prin cuvintele pomenitei Epistole pastorale a Excelenței Sale, spre cetire și urmare aci alăturate, cât și mai ales prin cuvintele însuș dumnezeescului Mântuitor al lumii, carele oarecând *»a umblat binefăcând«* (Faptele Ap. 10, 38) și spre milă pe toți așa ne îndeamnă: *»Feriți cei îndurători că de aceia se vor îndura«*. (Matei 5, 7) Grăbiți dară cu toții și precum se zice la Tobia: *»după cât de multă avere ai, fă milostenie; de ai mult, mult dă, de ai puțin, după cât ai de puțin nu te sfi a face milostenie, că milostenia din moarte izbăvește.«* (IV, 9—11). Prin aceasta vă veți aduna comoară în cer, că: *»Cel ce miluește pe sărac, dă împrumut lui Dumnezeu și după darea lui se va răsplăti lui«* (Pilde, XIX, 17) și vă veți ispăși păcatele după cuvintele prorocului: *»Păcatele tale în milostenie le răscumpără și nedreptățile tale în îndurări săracilor«* (Daniil. IV. 24). Gândiți-vă iubiților, la numărul cel mare al văduvelor cernite de jale și la miile de orfani nevinovați lipsiți de brațele tari și de mâinile ocrotitoare ale soților și părinților; aduceți-vă aminte, că ei ascultând glasul de chemare al Înaltului Nostru Împărat și Rege Apostolic, au plecat cu bărbăție la luptă și prin sângele și vieța lor au apărât hotarele scumpei noastre patrii și

vetrele străbune ale noastre a tuturor de năvălirea și pustiirea dușmanilor, iar acumă pruncii multora dintre ei, pâne cer și îmbrăcăminte și nu este cine să le dea lor; și ce este mai dureros, nu este cine să se îngrijască de creșterea lor, ca oarecând să poată fi fii buni ai bisericii, ai patriei și ai neamului nostru iubit. De aceste trebură să ne îngrijim noi, cari multămită jertfei aduse de părinții lor, am scăpat de urgia războiului, de sabie, de foamete și de pierire.

Dreptaceea pentru împlinirea datorinței voastre în această privință dispunem următoarele:

1. Frații preoți vor ceti Epistola pastorală a Excel. Sale Domnului Mitrop. de pe amvon în două Dumineci consecutive.

2. În conțelegere cu învățătorii, cu curatorii bisericești și cu reuniunile Marianae de femei unde sunt, iar unde nu sunt cu femeile mai fruntașe și mai evlavioase, să adune în biserică și afară din biserică și la toate ocaziunile binevenite, bani și orice alte obiecte cari pot fi de folos Orfelinatului, lână, țesături de tot felul sau hăinuțe gata pentru copii, haine de pat etc.

Banii îi vor trimite oficiile parohiale la acest Ordinariat până în 31 Maiu a. c. iar obiectele la adresa Aministrației centrale Capitulare din Blaj (Káptalani központi Kezelőség, Balázsfalva). Listele banilor și a obiectelor colectate, în câte două exemplare, se vor trimite pe aceleași adrese de o dată cu expedarea sumelor și obiectelor colectate.

Aceste să le faceți întru mărirea lui Dumnezeu și pentru dragostea deapropelului, și Tatăl cel ceresc din nemăsurata visterie a bunătăților sale va răsplăti vouă la învierea dreptilor (Luca, XIV, 14).

Oradeamare, Ședința consistorială ținută la 18 Martie 1916.

FOIȚA.

Vérszerződés.

Sub acest titlu a apărut, nu de mult, o piesă teatrală (dramă în șapte tablouri din marele războiu) datorită unui autor anonim: *Galambos János*.

Pieza e scrisă cu deosebită simpatie față de noi Români și arată, cum aceștia și-au făcut datoria pentru țară, deci vrednicesc să fie tratați, ca frații nu numai în vremile de războiu, ci și în zilele păcii.

Acțiunea se învârte în jurul deosebirii de clasă, dintre familia nobilă Bándy și a unui țaran român fruntaș Pavel Dan.

Tinera baronesă Agnes, mai democratică din fire, are deosebite simpatii pentru Români, și în deosebi pentru ficiorul primarului, Aurel Dan, ofițer în rezervă, candidat de profesor.

Dragostea dintre cei doi tineri întâmpină însă mari obstacole. Intreagă familia Bándy e revoltată, în frunte cu fiul lor Dezső, cu vederi moderniste.

Războiul însă aduce o mare schimbare, în sufletul tuturor, mai ales în acela al încăpăținatului Dezső. El ia parte la războiu, din care se întoarce rănit. A avut ocazie să îndure multe în tranșeie, și să se convingă, cum Români au luptat alături cu toți

ceialalți, pentru apărarea patriei. Aurel îi scapă viața, ducându-l în spate, prin ploaia de gloanțe a dușmanului.

Toate aceste contribuie, ca Dezső să devină cu totul alt om.

Pieza va fi reprezentată pe scena alor două teatre maghiare: Târgul-Murașului și Oradea-mare.

Va apărea, în curând, și în traducere românească.

Și până atunci, drept specimen, dăm scena a șasa din tabloul V. Dialogul are loc între fratele și sora Bándy, după ce Dezső s'a înapoiat rănit din luptă și acum vede lumea, cu totul în altă lumină.

Al.

Tabloul V.

SCENA A ȘASA.

Dezső: Piți*), tu ai plâns, pentru ce ai plâns?

Agnes (evasiv): Dezső, nu vorbi. Mi-ai promis, că ai să taci; să aduc ceva lectură!

Dezső: Nu, Piți, eu sunt bolnav, fă-mi voia... Pentru ce ai plâns?

Agnes: Cum gândești, că am plâns? Nu e adevărat.

Dezső (cu tristețe): Bine, o să-ți spun eu.

Agnes (speriată): Dezső, scumpul meu Dezső, te rog nu vorbi. Îți strică... Las'

Agnes.

că vorbesc eu, sau îți ceteș ceva, ce carte să aduc?

Dezső: Nu aduce nici o carte... Sa-ți spun pentru ce ai plâns (cu aplomb). Mai deplâns pe mine.

Agnes (speriată): Pe tine? Doamne, la ce te gândești?

Dezső (pierdut în reverii, dar observând totuș pe Agnes): Mă gândesc, că acum știți și voi ceea ce eu simțiam de mult; că adevărat zădarnic mă îngrijiiți, mă curați și mă scoateți la soare — pentru mine nu mai e nădejde... Așa-i, că pentru asta ai plâns?

Agnes (protestând viu): De unde! Doamne! De unde! Nici pomenire de așa ceva.

Dezső (serios): Atunci, pentru ce ai plâns?

Agnes (incurcată): Dezső... nu întreba. Crede-mă, că nu am vorbit despre tine**).

Dezső: Atunci ce ai vorbit? Pentru ce ai plâns?

Agnes (aproape plângând): Dumnezeu! Totuș trebuie să-ți spun dar, Dezső? Am vorbit de Aurel.

Dezső (surprins, cu oarecare emoție): De ce Aurel? Dar pentru ce ai plâns?

Agnes: Pentru că... (o îneca plânsul.) Aurel a plecat... părinții mei i-au dat drumul. (Plânge cu hohot.)

Dezső (Induișat, după emoție de câteva elipe): Piți, nu plânge. (O ia de mână.)

***) Scena anterioară se petrece între Agnes și părinții săi, cari li fac reproșuri pentru simpatia ce o avea față de Aurel. Pentru aceea a plâns,

Reînnoirea armelor.

E de netăgăduit că grozavul război pe lângă toate distrugerile colosale în proporție și edifică. Ca o recompensă a jertfelor de sânge omenești redă o școală, un cuvânt înaintării în cultură, la care nici geniile cele mai alese n'ar fi fost în stare nici se cugete, necum se producă. Ne dă eroi, ne dă fapte, gândiri adânci, vederi noi, o lume nouă, o civilizație, progres uimitor în toate; religie, istorie, geografie, mecanică, comerți etc.

Și de curentul ăsta civilizatoric, ce a influențat mai mult masele popoarelor, n'a rămas neatins nici poporul nostru atât de rămas, dar doritor de cultură, progres.

Dovadă eroii noștri ce se reîntorc din când în când pe acasă. Se vede și poți ceti pe dinafară ce influență a avut asupra eului lor lumea ce-a umblat-o și văzut, curentul nou, produsul războiului. Ți-se pare că oamenii ăștia's mai îndrăzneți, mai deștepți, dai de vorbă cu ei, au o judecată mai bună, un vocabular mai complet, mai bun. Ai impresia că's niște școlari veniți acasă numai așa pe ferii.

Și așa și la cei de acasă. O babă mai bănoasă răscolește toată lumea în căutarea fiului ei rănit și adăpostit în cutareva lazaret. Știe vorbi despre multe-toate. Galiția, Polonia-rusească, tranșee ba încă și despre drăcoacele de submarine a auzit multe.

După pace, noi preoții, vom avea de a face cu lume nouă, oameni noi, să zicem primeniți. Țștia vor cere, pretinde lucruri nouă, carte multă, ceva nou și ales în predici. Și pe tot dreptul și la tot cazul noi preoții trebuie să fim gata a satisface și gustului celui mai rafinat. Trebuie să ne oțelim și noi arma cuvântului. *Ne trebuiesc și ne lipsesc predicile bune, progresive.* Avem lipsă arzătoare de reînnoire a armelor noastre. Și dacă arma noastră cea mai puternică a fost și va fi cuvântul, predica, atunci e de lipsă o înnoire radicală.

Despre predicile de până acum — cu puține excepțiuni —, să poate zice cu Voltaire »Predica asta a fost ca sabia lui Carol cel Mare: lungă și lată, sau cu altul: scurtă și rea«.

Preotul bun și conștientos predică și trebuie se predice, la și cu toate ocaziunile. Evangeliile lui Hristos se lătesc prin cuvânt totdeauna și'n primul rând. Și că la noi Românii pătrunderea mai intensivă a adevărilor evanghelice din partea laicelor, credințioșilor de rând e așa de anevoioasă și defectuoasă se poate atribui mai ales lungimii artificiale a-și așia lungilor ceremonii.

Avem lipsă deci de predici bune, arme bune, să fim în stare a deștepta în credincioși un spirit evanghelic clar, o credință tare. Ne trebuie școală ca se facem școală.

Cerem »Adevăruri eterne« în volume cât de numeroase. O reînnoire în toate. Nimica lung și lat, nici scurt și rău.

Vasiliu Pop
preot.

Alianță economică între România și Austro-Ungaria. — După știrile din București România va încheia cu Austro-Ungaria o alianță economică asemenea celei cu Germania.

Situație critică între ententa și Grecia. — Ziarul berliner „Lokalanzeiger“ comunică din Atena următoarea știre: Ententa vrea să ocupe toate regiunile grecești, cari sunt de importanță strategică.

Ambasadorii ententei în Grecia țin de probabil, că Grecia se va opune cu armele, când ententa ar cerca să ocupe cu forța liniile ferate grecești. Ziarele din Atena scriu că e imposibil să se satisfacă pretenziunilor ententei. Situația e foarte gravă.

Ministrul de externe al Italiei Sonnino în ședința din urmă a Camerei italiene a ținut un lung expozeu în urma căruia s'a votat încredere guvernului cu 1352 contra 36.

Biroul ungar de corespondență trimite din Zürich următoarea depeșă despre expozeul ministrului și discuția ce a avut loc cu acest prilej:

„În camera italiană, care a început în ședința din 15 l. c. desbatere bugetului italian, ministrul de externe Sonnino a rostit un discurs mai lung, Sonnino a expus în mod amănunțit ajutorul acordat de flota italiană la transportarea trupelor și fugariilor sârbi. În fața dușmanului superior la număr trupele sârbești au trebuit să se retragă în Albania, de-unde le-am transportat, ca și trupele muntenegrene și ale lui Essad-pașa, la Corfu. Acest transport a fost foarte anevoios din cauza mării furtunoase și a submarinelor dușmane, cari stăteau la pândă.

Cu toate acestea flota noastră a dat o soluție splendidă acestei probleme și n'a transportat numai trupele aliate, fugarii, cari se retrăgeau, precum și pe toți prizonierii austro-ungari, ci a debarcat și o armată expediționară de 250,000 oameni pe coasta cealaltă adriatică, în Albania. Faptul acesta constituie fără îndoială, o pagină de glorie strălucită a flotei noastre.

Sonnino, continuând, regretă căderea Muntenegrului și accentuează că din cauza împrejurărilor strategice Italia n-a putut împedeca această cădere. După renunțarea la stăpânirea orașului Durazzo, Italianii s'au retras la Valona, a cărui stăpânire asigură interesele italiene cât timp decurg evenimentele în Balcani.

Relațiunile Italiei cu România sunt conduse de amicitia tradițională și de amintirea originii ambelor popoare. Guvernul Italiei nu întrelasă nimic ce ar fi propriu pentru a face tot mai cordiale raporturile noastre față cu România. Sonnino e convins, că guvernul bucureștean se străduiește cu același zor pentru menținerea relațiunilor bune.

Italia s'a alăturat celorlalți aliați ai ei, cari au garantat restabilirea Belgiei, a independenței sale politice și economice și o despăgucire abundentă a pierderilor sale îndurate

Uită-te în ochii mei! (Agneș se liniștește, își șterge ochii și privește în sus). Spune-mi, Piți, spune-mi sincer: îl iubești?

Agneș (oprindu-și lacrimile): Te rog, Dezső, să nu vorbim de asta... te rog...

Dezső: Piți, nu-ți sunt frate mai mare? Vezi că sînt bolnav, fă-mi voia... îl iubești?

Agneș: Nu știu. Nu știu.

Dezső: Cum să nu știi! Las' că te întreb într'alt fel: ai vrea să-i fi nevastă?

Agneș: Dezső, nu mă chinui, aceasta doar nu va fi niciodată, niciodată! (Iarăș plînge).

Dezső: Care va să zică: îl iubești. (După o pauză scurtă, încet, gândindu-se). Și el te iubește... și el...

Agneș (cu neastămpăr): De unde știi? De unde știi?

Dezső (încet, pierdut pe gânduri): Mi-a spus-o el.

Agneș: Ție?

Dezső: Da. (Mai vioiu). Piți, ce să-ți neg, mi-s'a turburat sângele, când am văzut, că el îndrăznește să iubească pe mica mea sorioară! Înțeleg deci și pe părinții mei... Dar acum... ciudat!... toate aceste mi-se par așa nimicuri... Ne luptăm, ne sbatem... țări se încaieră între ele, poate că țări se vor prăbuși și altele vor fi în locul lor, și aceste toate sunt nimicuri... căci vine moartea și — ori cum va fi după moarte — pentru cel ce s'a dus, e tot una că noi învingem sau Rusul... Atunci ce să facem așa paradă,

cu aceste nimicuri?... Și Aurel e un suflet cu adevărat nobil... și flăcăii valahi s'au luptat întocmai ca Ungurii. Ce-i drept, e drept... Și dacă voi vă iubiți...

Agneș (cu recunoștință): Dezső! Scumpul meu Dezső!

Dezső (pierdut în reverii): La ce să punem piedeci fericirii, când ea are destule și fără asta?... Vezi, ce frumos străluce soarele?... E toamnă, ce e drept, dar e toamnă senină; lacrimile tale nu i-se potrivesc... Zimbește... de dragul meu. Speră, că totul se poate întoarce spre bine! Îți mai aduci aminte? În copilărie, când am scăpat din boala aceea grea, și atunci am ieșit aici în grădină, împreună... dar atunci era primăvară, acum e toamnă, și după toamnă urmează iarna... Numai voi de ați fi fericiti!... Și eu am avut un vis...

Agneș (încet, cu gingășie): Berta, nu-i așa?...

Dezső (gândindu-se): Berta... e foarte bună... mă îngrijește ca pe un copil... știe chiar cum să-mi netezească cutele pernei. Dar... vai dacă realitatea ar fi așa de frumoasă, ca... (își închide ochii), ca uneori, visul... Visul... Aerul acesta proaspăt mă îmbată... A spus că vine și ea — Berta... Piți, dă-mi mâna... Piți...

(Adearme. Pauză.)

În urma războiului. Prin aceasta s'a alăturat de fapt și pe deplin condițiilor de pace, cari pretind deplina restabilire a Belgiei.

Succesul rusesc la *Erzerum* și înaintarea Rușilor la Trapezunt lasă să presimțim loviturile, pe cari trebuie să le primească din această parte imperiul turcesc, care a intrat fără să se cugete în războiu.

Raportul bun al Italiei cu Rusia îl documentează și vizita anunțată a unei deputațiuni a Dumei.

După aceste Sonnino a vorbit de vizita lui Briand și Asquith la Roma și participarea guvernului italian la conferința din Paris, cu care prilej delegații italieni au fost împărtășii de cea mai cordială primire.

Evenimentele dela Verdun Sonnino le-a numit un succes al Francezilor, deoarece țânta principală a Germanilor de-a produce prin surprindere o indispoziție între aliați a eșuat.

Hotărârile conferinței economice apropiate vor fi prezentate, întrucât ele se vor estinde asupra timpului după războiu, de guvernele aliate parlamentelor lor. Despre hotărârile speciale luate la Paris Sonnino n'a vrut să tradeze nimica. Sonnino a terminat cu admoniția de-a colabora toți la ridicarea glorioasă a operei maiestre. Din problemele abordat în vorbirea cancelarului german a fost atinsă numai cea privitoare la Belgia."

Războiul european.

Evenimentele de remarcă pe frontul rusesc au obvenit spre nord-vest de Tarnopol, unde trupele au făcut să exploteze cu rezultat bun o mină. La Italia, afară de luptele, ce sunt în desfășurare dela Col di Lana, nu se semnaleză alte evenimente. Muntele acesta situat spre nord de granița tiroleză, a fost dela începutul războiului țelul de ocupare pentru italieni. Asupra acestuia artileria grea italiană a dat canonade puternice, așa că pozițiile de apărare a trupelor noastre au fost distruse și trupele noastre după o apărare de zece luni, s'au restras din aceste pozițiuni. Luptele continuă pentru ocuparea celeialalte părți a muntelui Col di Lana. Germanii au cucerit băile de piatră, ce sunt spre sud de Haudgomont, și au prins 100 ostași și mai multe mitralieze. Ariergardele germane au pătruns în pozițiile franceze dela Combres și au făcut prizonieri 1 ofițer și 70 ostași.

Informațiuni.

Hristos a înviat! Trimitem acest salut creștinesc tuturor prietinelor ziarului nostru, dorindu-le să petreacă sărbătorile Învierii Domnului cu deplină mângâiere și liniște sufletească.

Nrul proxim al ziarului nostru va apărea Joi, după sărbători.

I. P. S. Părintele Mitropolit a oficiat serviciul înălțător din Joia mare, spălând picioarele la 12 clerici. Tot asemenea va pontifica Vineri seara la Prohodul Domnului și Duminică la luminatul și mărșitul prasnice al Învierii.

Esercțiile spirituale în seminarul nostru teologic. Duminică seara, după oficiarea Paraclisului sau început în capela seminarială esercțiile spirituale obișnuite la sărbătorile s. Paști. Esortările au fost ținute de părintele spiritual, Ștefan Roșianu și ascultate, afară de clerici, de întreg clerul gremial.

Majestatea Sa pentru împrumutul de războiu. Biroul „M. T.” anunță, că Majestatea Sa a dispus ca din bunurile proprii și familiare să se asemneze pentru al patrulea împrumut de războiu 10 milioane coroane.

Parlamentul român și-a închis la 17 Aprilie sesiunea de primăvară.

Introducerea șefului tractual al Roșiei de munte. Nise scrie din Zlatna: În duminică s. florii a avut loc introducerea noului paroh al Zlatnei și v.-protopop al tractului Roșiei de munte: M. On. Iacob Domșa. — Actul introducerii a fost săvârșit din mandat mai înalt, de P. O. D. Ioan Maior, protopop în Aiud. În prezența poporului credincios, a unei părți din preoțimea tractuală, a întregii inteligențe române și străine din loc, a decurs toată slujba în mod solemn și demn.

După terminarea sf. liturgii a avut loc masa comună, la hotel „Moldovan”, luând parte 40 persoane. Toate au decurs în perfectă ordine și în o dispoziție bună. A făcut impresie foarte mare prezența Ilustrității sale dlui comite suprem din Aiud Szász József.

Termin cu vechea salutare: să trăiască noul mire, fie binevenit în mijlocul nostru!

Călătorul.

† Moartea eroului Dr. Anchidim Pop.

Un prieten ne trimite următorul comunicat trist, pe care l-am primit cu întârziere: Eri 5 crt. a murit lovit de un șrapnel în parcul Rudaschi, gubernia Minsk, avocatul din Bistrița. Dr. Anchidim Pop. Cadavrul eroului Pop, care optsprezece luni s'a luptat cu vitejie, fiind decorat cu mai multe medalii, a fost îngropat lângă biserica gr.-cat. din Novoia Sviet.

Un adio frățesc. Subscrisul, neputându-mi lua rămas bun în parte dela fiecare confrate preot cu ocaziunea strămutării mele din parohia Hășmaș tractul Indol. la parohia Captălanul de Murăș tractul Uioarei de Murăș, pe calea aceasta rog să primească M. On. Frați din partea mea și a familiei mele un frățesc adio.

Căptălanul de Murăș la 10 April 1916.

Alexandru Pop
paroh gr.-cat.

Vulcanul de nămol dela Blaj. În curtea lui Vincellér István din Petrisat de lângă Blaj s'au petrecut lucruri curioase în Duminică Floriilor.

Era acolo o fântână de vre o 7—8 metri, săpată înainte cu 3 ani. Apa cam tulbure umplea fântâna. La 2 metri dela fântână ieșea un izvor bogat, din care curgea apa într'una liniștit.

În noaptea spre Duminică Floriilor o putere din lăuntrul fântânii a scormonit nămolul, așa că dimineața a fost în locul fântânii un dâmb mai mic, conic, ca un vulcan. În vârf și în laturi eșea tot clocotind apă cu nămol, sărind și la înălțimea de 1/2 metru. După amiază către 4 ore a început a se așeza nămolul fin, vinețiu, în fântână forfotirea încă s'a potolit, așa că apa curge acum liniștită din fântână. Numai dacă scormonești nămolul, se ridică beșici de gaz la suprafață.

Cazul acesta are mare asemănare cu fântâna de gaz dela Bazna. Și aci avem de a face probabil cu o izbucnire de gaz metan.

Încă notăm, că la depărtare de 1/2 km. dela această fântână se găsește într'o vale un loc mlăștinos, în mărime aproape de 10 m.², plin cu acelaș nămol vinețiu, care înghite pe cel ce cutează să calce pe el. O șuviță subțire de apă limpede curge de aci într'una.

Jos, în alvia Târnavei mici se găsește tot în apropiere cunoscutul izvor sărat și totodată gazos.

Cercetări ulterioare trebuie să dovedească ce comori ascunde aci pământul, comori, cari pot aduce noroc orașelului nostru.

(Dr. A. B.)

Deputați ruși pentru pace. „Ruskoje Slovo” anunță, că în dumă 150 deputați au propus ca bărbații de stat, după ce poporul nu dorește continuarea războiului, să pună capăt la încordările îndelungate ale poporului de cumva nu sunt perspective de învingeri apropiate.

Nouii asentări. Consiliul orașului Budapesta a îndrumat pe cetățenii obligați la gloate cari se susțin în Budapesta și sunt născuți în 1866—1897 iar la ultimele asentări au fost aflat de neapți, sau nu s'au prezentat, — ca în decurs de 24 ore se subscrie listele de conscriere. Dintre aceștia cei născuți la 1878—1897 sunt datori să se înștiințeze la asentări din 16 Maiu până în 21 Iunie. Timpul de asentare pentru ceialalți ani încă nu e stabilit.

Asemenea sunt obligați să se legitimeze la comisiile de asentare toți cei superarbitrați.

Rusia face mari comande în Anglia. Guvernul Rusiei a procurat din Anglia 6 milioane păpuși pentru ostași și 3 milioane cisme căzăcești. Pe la finea lunii Iunie se va transporta a treia parte din această comandă.

Contra luxului. Șefii de poliție din München a dispus subalternilor săi să fie atenți la îmbrăcămintea femeilor. Despre luxul în îmbrăcăminte avea să judece fiecare polițai. La gară un polițai a deținut pe o damă care după părerea lui era prea luxos îmbrăcată. Dama a fost dusă la comanda de core unde s'a luat protocol și a fost provocată ca în viitor să nu mai poarte rochii largi. După aceea a fost dusă la un labour cu apă să-și spele fața care era preserată cu un strat prea gros de pudră.

Turcii își procură alimente din România. Ziarul bucureștean „Acțiunea” află că în fiecare zi piecă din portul Constanța corăbii turcești încărcate cu alimente pentru Constantinopol. Astfel zilele acestea au părăsit portul Constanța vapoarele turcești Rosan, Itihat, Serklei Hairic și Nev Sechiv, încărcate cu alimente și petrol.

Flota rusă nu mai împedecă ca înainte navigația pe Marea Neagră.

Posta Redacțiunii.

Dr. C. P. Regretăm, că articolul Diale nu-l putem da în numărul de sărbători, ne-a sosit când materialul era aranjat. Il vom da în numerii viitori.

O. H. Poezia nu se poate publica, — știi de ce. — Salutări!

Inviere nouă...

Nu plângeți mame... viscoalele iernii
Și-au descărcat al furiei venin
Și noapte nu-i, nici nor nu-i după care
Să nu revie soare și senin.

...Pe pieptul crud și sfânt al primăverii
Isus muriă — în chin prelung și greu
Și lumea s'a 'ngrozit văzând cum moare
Întins pe cruce însuș Dumnezeu!

Dar a venit și-a treia zi!... Ah, ziua
Stropită'n gând de-atăta vis și dor;
Ah, dulce suferință fără margini
Unde-i cumplitu-ți spin sângerător!?

...Nu plângeți mame... răcnetul furtunii
Și-a descărcat al furiei păhar,
Tot mai departe-s viscoalele iernii
Și vine de-acum bine'n lume iar!

Nu plângeți mame... viscolu-i departe,
Ca 'ntr'un extaz pământul a 'nflorit
Și'n fiecare fir de floare cântă
Al invierii farmec negrăit!

Ah, creadă alții cum vor vrea — eu însă
Deapururi unui cântec vechiu mă 'nchin:
Nu-i noapte nu-i, nici nor nu-i după care
Să nu revie soare și senin.

...S'a descărcat arzând în noi cu flacări
Întreg calvarul unei Vineri mari,
Dar am învins gemând — și suferința
Și suferința ni-a făcut mai tari.

Deaceea, suferința fără margini,
Fac cruce'n gând și te binecuvânt,
Sub vâlul tău e drumul care duce
Spre primăvară 'n ceriu și pe pământ...

Nu plângeți mame... viscoalele iernii
Și-au descărcat al furiei venin
Și noapte nu-i, nici nor nu-i după care
Să nu revie soare și senin!

T. Murășanu.

Lacrimile Varvarei.

Sunt trei ani de atunci. Eră pe vremea când știau popii că sunt cășlegi pe lumea asta. Mai ales Lusia, Joia și Duminecă seara, că atunci veniau perechile „să tragă cruce“. Marți seara bine înțeles nu veniau, Miercuria și Vinerea e zi de post, iar Sâmbăta seara e... sfârșitul săptămânii. Eră într'o Duminecă seara și tocmai isprăviseiu cu o pereche. Credeam, că m'oi putea da odihnei, mă obosise peste mă-

sură ziua aceea. Dar se deschise ușa și mai întră o ceată de oameni: veniseră cu Varvara „la cruce“. Iar Varvara eră cea mai frumoasă fată din sat și avuse mulți pețitori. Într'o seară umblaiu să-mi capăt un om la pădure și mă dusei și la tatăl Varvarei. Abia mă așezaiu pe un scaun, când se deschise ușa și întră Nechită, starostele satului. Spuse că e drumar și are încă câțiva ortaci la poartă, pe cutare și cutare, că poștește voie bună la toți cei din casă și că „ar pofti să știe, că

oare nu s'ar află și pentru dânșii un scaun de odihnă și un pic de vorbă bună?“ Îi răspunde tatăl Varvarei că-i pare foarte rău, dar acum chiar are de povestit niște lucruri mari cu popa. Dar... să pottească mai târziu, dacă... s'a duce popa. Adică... corfă.

— Nu suntem gata estimp de ospete, zise maica Varvarei după ce se duse starostele. Iar Varvara pare că întinerise și mai mult, îi străluciau ochii de bucurie. Dar eu știam, ... că... nu va scăpa săraca să nu vadă casa popii în cășlegile acelea. Și n'a scăpat, firește. A mai adus starostele și alți oameni, pe Vila Topului și atunci... s'au găsit scaune. Varvara a fugit în cămară, să-și plângă acolo amarul. Iar maică-sa a găsit un mestecător și s'a dus după ea. Săraci spatele ei... multe ar fi știut povesti în seara aceea... N'au făcut vorbe multe, ci au plecat la popa. Vila eră fecior chipeș, din oameni de treabă și venise cu părinții și cu doi frați. Iar Varvara numai cu părinții. Eră tristă din cale atară, aveă o năframă în mână, cu care își ștergea mereu ochii. Și se uită mereu că: oare n'o vede maică-sa?

I-am poftit să șadă și m'am dus în cealaltă chilie după protocoale. Varvara cu maică-sa eră lângă ușe și când am trecut eu pe lângă maică-sa tocmai îi șoptea:

— Bagă de samă, ci-ți smulg chica și urechile! Așadar iar „cruce“ cu lacrimi! Dar ce să-i faci, așa-i lumea asta!

Am isprăvit scrisorile și am început vorbirea. Nu știu cum e rândul la alți popi, dar la mine cu cât eră mai frumoasă mireasa, cu atât eră mai frumoasă și vorbirea. — Acum firește s'au schimbat trebile: aș vorbi acum ori cât de frumos de ar mai fi și acum mireasă, chiar și cu gura strâmbă. — Au lăcrimat toți, chiar și mirele. Varvara eră acum la largul ei, frumoșii ei ochi vărsau pârău de lacrimi — și nu mai trebuia să poarte grija maică-sa. Când i-am pus întrebările obișnuite, abia-și putea mișcă buzele — dar lacrimile nici atunci nu și-le putea oprî. Când am sfârșit și erau să plece, maică-sa se mai îndreptă odată către mine:

— A naibii miresele acestea, — părinte! Gândesc că noi nu știm ce plătesc lacrimile lor... Abia apucă să se mărite... las că știu eu, că și eu am fost mireasă...

Au răs toți și nici Varvara nu-și putu opri un zimbet. Dar lacrimile... nu și-le putu opri. Și nu și-le putu opri nici la cununie.

*

De atunci n'am mai văzut-o vreo jumătate de an. Prin August, într'o zi călduroasă, lucram la fân, pe malul stâng al Crișului. Fânul se uscaseră binișor, când colo câtră trei ceasuri se umplu cerul cu nori grei. Lucram acum ca patru și eu și servitorii, că fânul era mult și ploaia aproape. Și când eram mai năcăjiți, — atunci ne veni ajutorul: Varvara cu o furcă de-a umăr. A fost la fân în apropierea noastră și după ce-și isprăviseră lucrul, venise să ne ajute și nouă. Într'un ceas am adunat fânul tot și rînd pe rînd se împrăștiară și norii. A rămas de ne-a ajutat și la greblat.

M'am uitat la ea și nu-mi puteam ascunde mirarea. Era frumoasă și acum și rumenă la obraz. După lacrimile ce le-a vărsat atunci, mă așteptam să văd acum o umbră de femeie, cu obrazii supti și ochii tulburi, secată de lacrimi și suferințe. Când colo înaintea mea sta o femeie plină de viață și tinereță.

— Cum o mai duci Varvară? o întrebai eu acum.

— Bine, părinte, mulțam Tatălui! — îmi răspunse ea.

— Dar cu Vila cum trăești?

— Cu Vila? O, doamne, părinte! Bine că mă întrebași. Nu poftesc la nici o femeie să ducă traiu mai bun ca mine, dare-ar Dumnezeu să aibă și surorile mele numai norocul meu! Atunci părinte — eram nebună și nepricepută... L-am urît la început așa cum nu știu să mai fi urît vreodată pe cineva. Iar el umblă să-mi facă tot pe voe și așa se uită la mine — de gândiai că să mă soarbă că ochii. Și tot mai tare îl uram. Măncarea mea nu era mâncare și somnul meu nu era somn. Plângeam pe tot ceasul, iar el dacă m'a văzut așa — pe zi ce merge se făcuse tot mai trist și mai gânditor... Când se desprimăvăraseră, într'o zi cu soare nu se duse la baie, ci rămase acasă, aveam să sămănăm niște cartofi. Săpam cuiburile alături, iar eu gândiam că mă ieau frigurile când îl simțiam aproape de mine. Deodată își aruncă sapa la pământ și mă prinse de mână. — „Varvară, îmi zise — ce-i cu tine și cu norocul tău?” Eu nu i-am răspuns nimica, ci stam buimăcită și nu știam cum să scap din mâna lui, să mă duc până la ca-

petul lumii, să nu-l mai văd în veac... El nu mă lăsă însă, ci-mi zise din nou: — „Varvară, de ce mi-ai mâncat norocul meu? De ce nu mi-ai spus mie verde, că nu mă vrei și că să-mi văd de treabă? De ce m'ai lăsat să cred că lacrimile tale-s numai „lacrimi de miere?” Te-a bătut maică-ta? Dar ce-ar fi fost bătaia aceea pe lângă suferințele amare ce le sufer eu de când te-am luat pe tine? Atâta mi-ai fost de dragă, cât eu *de dragul tău* nu te-aș fi luat, să nu te văd suferind... dacă aș fi știut...” Și vai... părinte... i-se umplură ochii de lacrimi și începă a plânge ca un copil. Eu gândiam că mi-se întunecă înaintea ochilor și am început a simți dureri prin cap. Și mi-am pus întrebarea: „Vrednică-s eu să plângă Vila pentru mine?” Apoi nu știu ce am mai făcut, am plâns și eu și l-am prins de cap și... i-am sărutat ochii. El s'a înveselit și m'am înveselit și eu și de-atunci suntem veseli amândoi și fericiți. După ce pleacă dimineața la baie, gândesc că până-i lumea nu mai vine seara, să-l văd iar. Judecă acum părinte: este femeie mai fericită ca mine în lumea asta?

Atâta a zis Varvara — și ochii i-se umplură iar de lacrimi.

*

Astă toamna a venit Varvara iar la noi. Era plină casa de femei, cari veniseră să le fac scrisori la crucea roșie. Dar acum era întru adevăr ca o umbră și ochii ei frumoși erau afundați adânc în orbite. S'a așezat pe un scaun și a așteptat până am isprăvit cu celelalte femei.

— Pentru Dumnezeu, ce-i cu tine Varvară? — am întreat-o eu acum.

— Bătaia lui Dumnezeu, părinte, — zise ea. Mi-a dat Dumnezeu noroc și mi-l'a luat. M'a bătut Dumnezeu pentru-că l-am chinuit pe Vila opt săptămâni... De șapte luni n'am mai căpătat carte dela el... Nu mai pot nici plânge acum... Și dacă n'ar fi fetița... vai... fetița cea mândră alui Vila... de mult mi-aș fi făcut capăt... Că fără Vila... ce folos să mai trăiesc?...

Am mângăiat-o cum am știut mai bine și i-am făcut și ei carte la crucea roșie. Când a luat-o în mână, a oftat adânc, dar ochii nu-i mai izvoriră părău de lacrimi. Numai doi picuri îi brăzdară obrazii supti.

*

Ieri a venit la mine cu fetița în brațe. Nici n'a bătut în ușe, ci

a năvălit în casă fără veste. M'am speriat și eu și soția mea, credeam că a sosit momentul catastrofei. Îmi pierdusem și eu nădejdea că Vila va mai da vreodată semn de viață.

— Părinte, părinte, îmi zise ea abia ținându-și răsufierea — uităte la cartea asta — a mea-i?

Îmi întinte o cartă postală, era a ei într'adevăr — dela Vila. — Îi scrise din Rusia.

— E a ta Varvară, îi zisei, dela Vila.

Eră scrisă nemțește, și i-o tradusei. Și la fiecare cuvânt ce i-l cetiam i-se însenină fața. Ochii ei străluciau cum n'am mai văzut ochi de femeie, își strângea fetița la sân și o sărută, iar buzele ei zimbiau într'una. Așa cum eră stinsă de suferință, zimbetul și strălucirea ochilor o făceau mai frumoasă încă de cum eră mai înainte.

— Vezi Varvară, că e bun Dumnezeu!

— Bun și mare, răspunse ea, bun și mare! Dar acum părinte, te rog să-i scrii — s'o capete iute, iute...

Își mai strînse odată fetița la sân.

— Irinuța maicii, a scris tata! Copila își deschise gurița și îngână drăgălaș: tata, tata...

— Scrie-i părinte, că Irinuța toată seamănă numai cu el, nu cu mine, că eu nu-s vrednică. Scrie-i că zice tot „tata, tata, tata!” Scrie-i părinte, dulce, dulce, de mai dulce să nu să poată! Scrie-i că la mine au venit Paștile cu două săptămâni mai înainte. Dar... nu scrie încă...

Se apropie de masă, luă cartă postală ce tocmai voisem s'o încep, o sărută pe toate părțile și o atinse și de buzele copilei.

— Scrie-i părinte, zise apoi, dându-mi-o înapoi, scrie-i că nu-i loc pe carte care să nu-l fi atins buzele mele și a Irinuței. Vai... de ce nu știu eu scrie!...

Am scris-o așa cum a poftit. Așa cum scriam și eu acu-s douăzeci de ani... Când i-am citit-o, ascultă ca la Evanghelie — numai buzele îi tremurau. Desigur ar fi vrut să zică:

— Părinte, încă și mai dulce ar fi trebuit. — I-am dat cartă postală în mână și i-am zis:

— Varvară fătul meu, eu nici-odată nu te-am văzu pân'acum fără lacrimi în ochi. Vezi, cât a fost de bun Dumnezeu cu tine... de-acum să nu aud că mai plângi!

— Drept ai părinte, răpunse ea — la ce să mai plâng? Că la mine-s Paști acum, mie mi-a dat Dumnezeu Paști cu două săptămâni mai înainte ca la alți oameni!

Își strinse copila la sân și o tulă repede pe ușă afară. Nu știu de ce s'a grăbit așa tare: ca să ajungă mai iute la postă, ori — ca să nu-i vad eu cei doi stropi de lacrimi ce și acum îi izvoriau din ochi..

Septimiu Popa.

Lacrima pocăinții.

Mai sus de bolta albăstrie
Din ceriul sfânt din înălțime,
O prea frumoasă păsărică
S'a coborât în adâncime.

— „Să mergi, i-a zis stăpânul firii,
Să sbori în lumea pământescă
Și ce-i mai scump, luând cu tine
S'aduci în patria cerească!”

Bătută'n aripi gânditoare
Cuprinsă par'că de mâhnire,
Și rătăcind prin mii de stele
Și pribegind prin larga fire,
Frumoasa cerului solie
Din lumea mândr'a nemuririi,
Ajunsă'n lumea 'ndurerată,
Câmpia trist'a pătimirii,

Se uită'n jur... dar flori și paseri
Schimbate's mult, străine's toate...
Dar ce-i mai scump, ori ce să fie?!
Se tot întrebă și socoate.
Știa de mult: simbolul păcii:
Maslinul. Poate el să fie
Comoara cea mai prețioasă
Slăvită sus, chiar din vecie.

O rămurea rupând îndată
S'a dus, s'a dus în înălțime
Purtând în cioc simbolul păcii —
Când iată! Porțile sublime
Erau închise — n'a 'ncercat
Să bată — știa misterul sfânt:
Podoaba firii prihănite
Nu aflase pe pământ.

S'a coborât din nou — și'o iarnă
O iarnă grea domnea cuprinsul
Părea pădurea înflorită
Și ce frumos părea și câmpul.
Din lumea albă de zăpadă
A luat un strop — și s'a 'nălțat
Spre țara scumpă a fericirii —
Dar ceriul sfânt era'ncuiat.

Ce-ar fi dară — zicea mereu —
Podoaba firii dușmănite?
Și'ntristată a mers în sbor
Spre țărnu' mării liniștite,
Unde'un moșneag trecut de zile
Grăia cu marea și plângea
Plângea trecutul prihănit
Și marea... marea înțelegea...

O lacrimă luând, ferbinte
Aleasa ceriului solie
S'a ridicat în sferă'nalte —
Și'n ceriu un cânt și'o bucurie...

De'ar plânge lumea'n pocăință
Sar milui Stăpânul firii
Trimite-ar El solia păcii
Din lumea mândră a nemuririi.

St. Câmpian.

Mama.

— Schiță inedită: de Ioan Isaicu, preot militar. —

Cuprinsă și ea de val-vârtejul furtunatec, care stăpânea, în clipele acelea grele ca plumbul pe toți cei rămași în urmă, nu se putu răbda să nu-și cerceteze bărbătelul, reîntors în pace, dar cu sănătatea zdruncinată de o boală nemiloasă, care îi intrase până afund la os, arzând acolo ca un jăratec, și făcându-l să nu ațipească nopți de-arândul.

Venise de departe, de peste graniță, și șase luni încheiate, petrecute în ploaie și vânt, iar acuma mai în urmă, pe așternutul rece, ghețos de zăpadă, îi pricinuiseră boala cu chinuri nebune.

Știrea o primise soția târziu de tot dela plecarea lui de pe câmp, într'o după-amiază friguroasă de Februarie. În ea se spunea numai atâta, că soțul ar fi găzduit într'un spital al crucei roșii din orașul X.

De opt săptămâni de zile nu primise o iotă baremi; îl ținea mort pe undeva, prin vre-un șant rece. Sara-dimineța ingenunchia cu micuții înaintea icoanei Maicei Domnului, bătând mătâni pentru sufletul lui blând, chinuit. De aceea vestea aceasta o atingea așa de ciudat. Uluiță, cu ochii țintuiți locului în vârteja scrisoarea în mâna-i tremurătoare, stropind slova moartă, cu picurii calzi, desprinși din ochii ei înduioșati. Îi treceau fiori prin tot trupul și gânduri nedeslușite o făceau să se nedumerească.

Se însenina, când îl știa în vieță, mai aproape de căminul părăsit, dar în aceeaș vreme ceva neobicinuit, întunecat părea că o apasă la frunte. În bucuria ei nespuse alinta mititeii până sus și-i săruta cu un foc nebun, în care părea, că își varsă toată dragostea de mamă, repetându-le des, cu ochii în lacrimi: „vine tatica, pușorilor, vine la voi, că ați fost buni!”

Nu se putea însă împăca de loc cu gândul, că pentru ce n'a scris cartea el cu mâna lui, ca altădată? Și părea, că în clipele acestea șovăelnice își uită și de copii, se cufundă în oceanul gândirii, nu-și află locul, aleargă buimărită în dreapta și în stânga. Îi venia se pornească năpraznic, ca o furtună și să-l vadă ea cu ochii ei, că trăiește.

Opră pe toți în cale și voioasă din samă afară le spunea, scăpărând din picioare: „da a venit, e teafăr... dar cam slăbit. Nu-i mirare șase luni de zile, nu-i glumă!” și le întindea scrisoarea însemnată cu sigilul crucei roșii.

Nu s'ar fi dat pe o lume așa se simțea de fericită acum după șase luni de zbucium și frământare, în care numai ochii ei slăbiți, tulburi de plâns erau în stare se spună jalea adâncă, îngropată în izvoarele lor nescicate de lacrimi amare, arzătoare.

Câte nopți nedurmite, petrecute în zbuciumări năvalnice, cu năluciri nebune nu-i sleiră puterile în privegheri și așteptări zădarnice!

Toată lumea o știa vecinic senină, voioasă. Pentru toți avea o vorbă dulce, plăcută: iar acuma, dela plecarea lui încoace, decând a rămas singură ca cucul, cu cei patru copilași, ca patru bulgări, plini de sănătate, rumeni, voinici și gălă-

giosi, părea așa de abătută, tăcută și gânditoare, așa de părăsită și pustie.

Se cutremura în tot trupul și numai la gândul, că ce s'ar și ști ea face, decumva, — în vremea asta grea —, o moarte năpraznică s'ar furia mișelește în liniștea ei singuratecă și i-ar stingheri ceata?

În mintea ei aprinsă de năvala atâtor gânduri încâlcite, îi se părea, că vede de multeori icoane negre, scârboase. Se svârcolea în așternut fără pic de astâmpăr, și nu odată țipa ca din gura șerpilor, muncită de visuri ciudate; apoi la lumina slabă a opaițului sărea repede, înfrigorată; își săruta pe rând odoarele, unul câte unul, le mângăia fețele imbușurate, liniștite, și-i venia așa pe neștiute o ciudă neînțeleasă, că pentru ce nu sunt treji și ei, pentru ce nu sufer și ei alături de ea?

Îi acoperia apoi cu gingășia ei rară de mamă și oareșcum rușinată, că a și putut gândi așa ceva, se așeza zdrobită în fața lor. Îi privea lung, duios, cu obrajii supti de atâta plâns, întepeniti în palme; pe când vântul, izbindu-se cu turbare în geamuri, cu vuiet prelung, a pustiu, o făcea se tresară, să-i treacă fiori răci prin tot trupul, se ofteze înădușit.

Ce s'ar și ea face fără de ei, și inima-i iubitoare de mamă se măcina în bătăi dese, înteteite, zicându-și: „de acum numai pe voi ne are mamica, numai pe voi...”

Se simțea așa de singură și nemângăiată în nopțile lungi, nesfârșite, în cari gândul ei sbura departe, făcându-și fel și fel de inchipuiri, pe cari și-le vedea înfiripându-se.

Își vedea soțul în agonie, cum îi strigă duios pe nume, cum se stânge de arsura ranei și de focul dragostei.

Apoi iarăși se vedea văduvită, cernită, ingenunchiată cu micuții înaintea icoanei Preacuratei, cerând milă și ocrotire.

După o astfel de noapte, petrecută în zbucium și frământare vajnică, desnădăjduită primi și scrisoarea pomenită, care părea, că-i picură balzam pe rane.

Simțea cum o furnică de plăcut prin tot trupul, cum prinde puteri nouă la gândul, că toate au fost numai niște visuri ciudate scârboase. Numai la frunte simțea și acuma, cum o apasă ceva greu, ca un nod, care o dogorește, o arde.

Nu-i prea da însemnătate. Dureri de acestea mai avuse ea destule, de când a plecat el, și-i trecură.

Se repede la pulpă, ridică scrisoarea, și, privind lung pe fereastră, cum se cern lenes, molatec fulgii arginții de zăpadă, îi se părea, că lipsește ceva din ea și prin mintea ei neogioată treceau fel și fel de gânduri binare, inchipuiri întunecate.

Desmetecită să freca pe frunte și părea, că-și vede bărbătelul, țintuit de patul durerilor, schimonosit, stors, cum se svârcolea muncit de chinuri, cum doctorii ție brezde adânci în rana lui deschisă, și își zicea: „Doamne mi-l'ai adus și așa stors și chinuit, nu cârtesc, ca să nu mă mustri.” Se părea așa de slăbită; iar gângănitul, la fel cu ciripitul argințiu al unei paseri măestre, rostit prin somn de buzutele rumene, infocate ale copilei: „adă Doamne pe tata noșt în pace acasă” o pătrundea până la inimă. Își uita de

arsura dela frunte și se simția așa de ușurată, de fericită!

Abia apuca să se ivească zorii zilei următoare. Putere omenească n'ar fi fost în stare să-i stânjenească pornirea.

Își îmboldorosi bine băețelul mai în vrăstă, mai priceput și luă drumul orașului, muncită de fel și de fel de gânduri și uitându-și de cei trei, cari rămân în urmă orfani și de mamă.

Călușeii pășiau iute și cu spor, și ei totuși îi se părea, că merg așa a lene, că scapă trenul și o jale adâncă îi coplesia sufletul trocnit de atâta suferință.

Sosită în gara gălăgioasă cu furnicarul pestriț de lume zorită; îi se părea o vecinicie până la sosirea trenului. Intreba de toți, dacă nu cumva întârzie?

În sfârșit se dase signalul de plecare. Cea dintâiu urca treptele înghețate ale vagonului. Se unghiuri într'un colț, privind lung pe fereastră cum fug arbori, coline și căsuțe; prinse mânuțile roși de frig ale copilășului într'ale sale și nebăgând în samă cum o grămădește cu fel și fel de întrebări, cu gândul împărțit în două, încep să numere stâlpii de telegraf, părându-i, că mai cu iuteală se scurge vremea.

Seara târziu și-l putu numai îmbrățișa între cei patru pereți albi, cu miros greu de leacuri, și nu-i venia să-și creadă ochilor de e un vis sau aievea; pe când copilășul nedumerit și dornic își rotea ochii scrutători jur-împrejur, răzimat pe genunchii mamei, se repezi apoi la patul, în care zăcea tatica și netezindu-i mustața, îi zise scâpărând din picioare de neastâmpăr: „*Tatică dragă, da mi-ai adus pușcă?*”

Două zile se scurseră repede, ca o părere la căpătâiul bolnavului. Simția cum întinereste ființa ei întreagă, cum îi se primenesc puterile stoarse, sleite. Își uitase și de nopțile lungi, chinuitoare, petrecute în privegheri și gânduri răslețe, fără de nici un rost.

Erau clipite, când privirile lor păreau incremenite în întâlnirea duioasă, tainică și în picuri de lacrimi dulci, înviorătoare își tâlcuiau povestea vieții două suflete stingherite de soarta vitregă, se înfrățeau crâmpelile din viața lor trăite în tignă, odată, de mult. Numai micuțul mai curma, din când în când tăcerea cu glasul lui limpede, țiuitor, ca clinchetul unui clopoțel de ceoaie; nu s'ar fi dat pe o lume cu șapca taticii în cap.

Presimțiau, că despărțirea asta le va fi cu mult mai grea, de aceea le venia așa de cu jale, așa de cu bănat să se stingherească iarăși. Lui îi se năzăreau icoanele îngrozitoare de pe câmpul imbibat de sânge, îi văjăiau în urechi bubuiturile infernale de tun, ropotul des de oțete, ca bătaia unor lopeți de moară, de departe, din căldarea vâlcele șerpuitoare. Îi se rupea inima de durere, fiindcă de data aceasta știa, că ce îl așteaptă, și un dor ascuns, tainic, desprins din fundul inimei lui, pline de iubire simția cum crește năvalnic. Ar fi plâns ca un copil, dar îi era milă de ei.

Soția petrecea cu gândul obosit acasă, se vedea iarăși singură, muncită de visuri ciudate, svârcolindu-se în așternutu-i rece ca mormântul proaspet.

Și nu-și putea ajuta!

În sfârșit sosise și clipita cea mai grea, cea mai dureroasă a despărțirii. Bolnavului îi se îngăduise să-și petreacă până la gară pe iubiții săi dragi, proptit în cârje.

În bucuria lui nespuse se simția așa de întărit; nu-l durea nimica, își uitase de toate, numai vorbele rostite în sughițuri de plâns desnădăjduit dela cea dintâiu despărțire le auzia și acuma respicat, limpede: „credincioasă până la moarte”. Și vorbele acestea îl făceau așa de fericit, îi cădeau așa de bine.

În gară trenul sta gata de plecare și o lume întreagă mișuna în dreapta și în stânga.

Băețelul cu fața senină, voioasă, cu zimbet de răs privea prin geamul înburat al cupeului; iar când iubiții lui, cu ochii scăldați în lacrimi amare, cu fețele îndurerate își luau rămas bun, când vagonul se puse în mișcare cu o smuncitură zdravenă și treptele le urca iarăși numai mama singură, fața lui senină, voioasă se învălu deodată într'o tristețe adâncă, plângea cu hohot, înduioșind mulțimea: Tata, mamă dragă, tata nost unde a rămas? răsuna glasul lui, care te săgeta până la inimă.

Și în urma zurăitului asurzitor, părea, că să desprind tot mai lămurit sughițurile plânsului înfrățit de mamă și copil. Venia ostenit, domolit refrenul îndepărtat: „*Tata, mamă dragă, tata nost, unde a rămas?*”

Hristos a înviat!

Pe-albastra bolt' un negru nor
Alunecă încetișor
Vrând parcă-a să ascunde,
Iar râul tulbure și plin
Încearcă a-și mâna mai lin
Umflatele lui unde.

Și pare c'a mai încetat
Din șuerul înspăimântat
Și vântul primăverii;
Azi totul pare primenit
Și totul pare pregătit
De Ziua Invierii.

Doar omul e mai crud, mai rău,
El cel zidit de Dumnezeu
Să fie domn la toate,
El stând la 'ngrozitoru-i loc,
Din ucigașe guri de foc
Imprăstie la moarte...

Văzduhul e 'necat de fum
Gemând de tunete de tun
Și pocnețe de pușcă,
Prin bălți de sânge mii și mii,
Gândind la vetre și copii
Crunt din țărână mușcă.

Tu omule neputincios!
Au Invierea lui Hristos
Pe tine nu te 'ncântă?
Au rămâneavei tu plângând
Când saltă morții din mormânt,
Când iadul să 'nspăimântă?

Tu n'auzi îngerescul cor
Cântarea biruinților
Din slavă cum o cântă?
— Hristos a înviat din morți!
Săltați, bucurativă toți!
Căci este ziua sfântă.

Pe care Domnul o a făcut
Ca cel sărac cu cel avut
Să salte laolaltă,
Să-și deie mânilor de frați
Soldați și domni și împărați,
E ziua luminată!

Inchide-ți gurile de foc,
Deschide-ți porțile pe loc
Bătrână Europă!
Să între al păcii Impărat
Să-ți șteargă ochiu-nlăcrimat,
Să svânte a ta pleopă!...

Polonia rusească. Nicolae Lupu Ioanăș.

Testamentul episcopului Bălgradului Teofil.

În biblioteca rap. I. M. Moldovanu am aflat originalul testamentului vlădicului Bălgradean Teofil, începătorul unirii cu Roma, care prezentând anumit interes istoric îl tipăresc. Testamentul este scris de mâna vlădicului însuși pe-o coală de hârtie. La sfârșit sub iscălitura lui Teofil întărită cu două peceti fără nici o inscripție în ceară vântată închisă urmează iscăliturile alor o mulțime de martori.

Z. Păclișanu.

În anul Domnului 1697 mța iul 12 zile eu Theofil arhiepiscopu și mitropolit țării Ardialului și mitropolit den Belgrad dau testamentul meu. să chie de mare credință ceam grăit la sfârșitul vieții mele, de pre ceastă lume, cum eu după moartea mea ce am agonisit, mai de naintea vlădiciei și în vlădicie cu sărărăciia (sic!) mea haine, cai, cară vaci berbeci¹⁾, bani, cher și alte unialte precum sînt scris laiștrom și cărți toate acestea cu limbă de moarte le las sti besearci mitropolii din Belgrad. cumpăratam un triod și un pinte costar îmbrăcat cu carmaji roșiu cu aur, și un octai de ciale mari întreg de ceale din țara leșască și o poală de tatrapod de urșinic cu flori de chir și o pravilă din Moldva românească de juder și un cliuce (?) românescu și un stichar de camucă mochorită cu flori de chir aurii cu doisprezece apostoli cu cinci canaci de chir și cinci nasturi mari cu muchi aurii din jos la canaci și doisprezece nasturi mari și rătunzi aurii

¹⁾ Aceste două cuvinte sunt șterse în original.

câte 4 într-un loc în trei locuri și (ilegibil) roși și o scoartă și un golpiu (sic!) de aramă [cu lanț de argint aurit]¹⁾ de se închide într-o tablă scris priacista cu fiul în brață de altă parte în ceaia tablă stă troiță, și fiind nește vase de argint mai de nainte și nefiind nici de-o treabă. aflatam o maldeniță cu iuric de argint cu flori poleite. cu aur schimbam de am dat acelea vase nefiind nice de-o treabă. și am adaos optzeci de taleri și neajungându-se am mai pus un păhar a mănăstiri cu doisprezece apostoli. și apoi nu mam îndurat să las acest păhar ce lam răscumpărat cu opt taleri și iară lam dăruit mănăstirii. un stichar de lastru galben cu flori de mătasă. care au dat Maria sa Constantin Voda Brâncovan și un patrafir de sarasir cu 4 nasturi sirmă albi cu marjanuri roși în vârșu cu cinci cănaci sirmă țîșvodă și o părea naracli... de lastru verzi și un sacos de sarasir chatai roșii cu flori deasă mari și mici de chir albe pe de laturi cu optsprezece nasturi suciți de argint auriti căptușit cu atlas de narangu țîșvodă și trei sute și seas zăci de florinți. la râtul dela Găureni de pe Ampoi zălogit, carte dela captalan. pentru ceam (dat) pentru Beca cu vâlatașul. și cartea de cumpăratură satul cu rături cu tău cu țarini cu tot hotarul cu tot vinitul. aligatori (sic) pentru răturile dela Oarda. Cartia pentru râtul dela gaureni precum easte zălog și hinteul cu 6 (patru)²⁾ cai. un car nou cu totul (hamuri)³⁾ cu tot și patru sute de zloți. La jupâneasa Maria Harmințasoia V(aduvă?) lanțuri de car, blide. ciubear căzi buți ce sunt unealtele unii cas iar cine va strica aceasta dănie ceam dat sfintei biserici să chie treclet și procliat să aibă parte de Iuda carele a vândut pe Hs. în veaci amin.

vlădica Theofil L. S. L. S.

(Urmează iscăliturile alor o mulțime de martori).

Rugați-vă!

Mai stați din plâns, e de prisos
Atâta supărare!
Cu plânsul tot nu faceți voi
Un pas de naintare!

Zadarnic plângeți după morți,
Ei tot nu mai învie —
C'o moarte omul și așa
Că e dator, se știe.

**Dedați-vă a suferi
Și-a suporta'n tăcere
Dureră, chinul și orice
Nevoia vremii cere.**

Și'n zile grele, cum sunt azi,
Rugați-vă mai bine...
Sosi-vor ele oare când
Și zile mai senine.

Voi cei blânzi și umiliți
Mai stați de-acum cu plânsul
Și vă rugați lui Dumnezeu
Și-aveți credință 'ntr'însul:

Că-i bun și-i mare și e drept.
Hristos având credință
Sfârmat-a iadul și-a trecut
Prin chin la biruință!

Isailă Marele.

La mănăstirea Nicula.

În vara anului 1915, când întâmplător mă aflai pe câteva ore la mănăstirea Nicula de lângă Gherla, nu mă gândeam, că pustnicul glorios de aci, episcopul Gherlei, așa de curând ne va părăsi.

Plecai în urma unei scrisori și era seară, când mi-se spusă la rezidență, că episcopul e reconvalescent și se află la mănăstire. Insoțit de colegul meu de studii d. Costea, funcționar gremial, plecai numai decăt. Când întunecă ajungem în satul Nicula, situat la sinul adânc a câtorva dealuri uriașe.

Colegul meu îmi povestea mereu de satul acesta istoric de arta lui particulară; de iconografla ce este aci în declin. Eu unul o regret mult, căci îmi aduceam aminte de icoanele noastre de acasă, câte lacrimi și nădejdi au trezit ele în toți ai noștri de atâteaori.

În fața unui deal ne poștește cărașul jos, căci de aci până la mănăstire e numai cale de picior. Grăbim la deal, pe un lunecuş mare, ca să nu ajungem prea târziu la mănăstire. Prin prunii deși se strecură ploaia cu zuzet, făcându-ne cărarea tot mai grea de umblat. La doi pași înainte mai trebuiă să facem și câte unul îndărăpt.

Drept spunând, închipuiam niște lucruri mari la mănăstire. Un loc, pe care episcopul și-l alege și și de loc de recreație, va avea de bună seamă confortul ce se așteaptă. Întreb de parcuri, de fântâni săritoare, de pajiști verzi, tăiate după cel mai rafinat gust.

Colegul meu zimbește.

Îeșim din desimea prunilor la o poiană mândră, ocolită de păduri și presărați cu nuci bătrâni, umbroși. În fața noastră se înalță admirabila mănăstire cu două turnuri ca niște brațe de uriaș, iar pe un alt platou mai la vale sunt căsile de adăpost, modește, ascunse, căsi parohiale cum le zicea episcopul.

Dintr'o ușă deschisă o fâșie roșietică de lumină se așterne pe pajiște, iar mai încolo o altă ferestruie se vede poleită de o slabă lumină. Nici un glas de om pământean nu se aude. Numai ploaia bate mărunț în blechiurile mănăstirii și un vânt domol scutură mereu picurii de pe frun-

zele încărcate ale pădurii. E o așa melancolie în atmosfera aceasta, ne temem și de sgomotul pasului propriu.

Dumnezeu știe cum a mai întocmit și firea omenească. Și de ce soarele și vântul și ploaia și toate laolaltă trezesc atâta duioșie în sufletul nostru.

Căci și cei pustnici din casă, episcopul și inginerul său diecezan tot în gânduri cufundați și tăcuți erau ca noi. Cine ar fi crezut pe atunci, că pe fața plină, a arhiereului se desenează deja umbrele morții? Și cine ar fi crezut, că în curând n'are să mai vadă acest sfânt locaș, pe care și-l alege și-și ca loc de odihnă veșnică?...

Până târziu în noapte am stat cu toții împreună. Norii de mult au trecut, vântul a adormit pe frunze și o lună frumoasă strălucește peste poiana aceasta minunată. Episcopul era mult dus pe gânduri de vraja unei seri ca aceea...

Ne povestește de restaurarea acestei mănăstiri, ne arată planurile inginerului și era încântat de noua operă, pe care spiritul lui veșnic vioi voia să o desăvârșască.

— Ei și sănătatea? Parecă ați venit la recreare aci, la liniște și aer curat?

— Aer curat, — să mulțumim Domnului — am destul. Cât pentru liniște voi avea și de aceea — dincolo... —

În dimineața următoare văzui apoi lucrările, ce s'au depus pentru mănăstire. Reparaturi radicale s'au făcut înlăuntrul. Scaune nouă s'au introdus și s'a padimentat totul din nou. La câțiva pași scheletul unei alte clădiri se arăta. Sunt locuințele viitorilor călugări și adăpostul pelerinilor. Mormane de cărămizi și piatră s'au adunat. Numai lucrările mergeau anevoie — nu era cine să lucre.

— Am preliminar din al meu zise arhiereul 20,000 cor. numai să o vad isprăvită. Mi-ar plăcea, dacă voi ați înțelege mai bine rostul mănăstirilor în viața poporului nostru.

Rostul mănăstirilor!

Căți mai sunt astăzi, cari înțeleg rostul mănăstirilor? Noi cari ne-am câștigat învățătura în mare parte la școli străine, cari nu mai cunoaștem mănăstirile nici din povești și nu știm să le apreciam însemnătatea lor vom putea cândva urmări un gând așa de îndrăzneț ca cel al episcopului Gherlei?

Îmi aduceam aminte de atâtea locuri de peregrinaj ocult, pe unde oamenii noștri călătoresc din vremuri străvechi căutând tămăduire trupească și sufletească. Cele mai multe poartă și aci numele unei mănăstiri, ce nu mai este, dar evlavie veche peregrinează încă la izvorul de odinioară al atâtor mângăieri. Episcopul restaurează deci o situație veche. Și e convins, că mijloacele conservării noastre din trecut sunt tot atât de puternice și pe viitor...

În lumina albă a soarelui și la umbra groasă a pădurii, poiana mănăstirii strălucește de frumusețe. Înțelegeam pe episcopul, că n'a tăiat parcurile în pajiște și n'a ciuntit tufele amăsurat desenelor geometrice. Și înțelegeam și pe vechii călugări, cari așa minunate cuiburi și-au făcut. Numai în liniștea aceasta vibrează sufletele, încolțește evlavie, se naște idealul.

¹⁾ Cuvintele din paranteze sunt scrise între șire sub »și un golpiu de aramă«.

²⁾ patru este șters.

Și episcopul a dispus, ca la mânăstirea Nicula să fie înmormântat. Poate că și prin aceasta a voit să țină pe seama urmașilor săi o mare cauză la suprafață.

Nu înțeleg însă, de ce oamenii mari trebuie să moară întotdeauna, când își ajung apogeul?

Dr. Oct. Prie.

Paștile.

În rândurile indesate de luptători neînfricați,
Ce aruncă vișor de urgie din norii negri în-
(cărcați,
Furtuna contenește-o clipă, o rază-și taie că-
(răruia,
Lumina ei îi luminează, sunt paștile, o, aliluia..!

È vișor negru de mânie, ce toate le-a întunecat,
Priveghiul trist în miez de noapte cu pieptu
(nost li-am apărât,
În zori de zi învie paza, voinici cuprindeți
(cetățuia,
Cum sună clopotele'n vale, sunt paștile, o, aliluia!

Yîn flori din nori să se aștearnă, pe pieptul
(celor ce-au căzut,
Și'n rit sârbează înălțarea poporului, ce i-a
(născut,
È primăvară, nori de aur ceriu-și deschide
(ferestruia,
A voastră fie biruința, sunt paștile, o, aleluia..!

Și-o scrisorică se deschide, sunt slovele unei
(mirese,
Ce ține posturi și se roagă și lacrimiază
(prea adese,
Sunt ouă roșii'n condicate cusute'n cruci pe
(albăstruia,
Năframa'n slove de mătăsa: Hristos a înviat
(Aleluia..!

Elena din Ardeal.

Scriitorii străini despre trecutul nostru.

Datele puține înregistrate parte numai în treacăt de scriitorii străini arată, că veacul al XVII e o epocă reînnoitoare în istoria neamului nostru. S'a născut o mișcare culturală și să scriu multe cărți românești, dar mai ales începe să se judece și să se simtă românește. Limba poporului capătă în biserică și afacerile statului locul ce i-se cuvine. Prin neamăratele biserici ridicate de domni și boeri se arată o vie credință față de religia creștină, de care era pătruns poporul.

Că istoria noastră s'a păstrat numai în tradiție și în scrierile cronicarilor străini și nu prin inscripții de monumente se esplică prin deseale năvăliri de popoare straine ce se perindau asupra ținuturilor locuite de români, cari distrugau monumentele istorice, iar de altă parte lipsa de scriitori se datește îndeletnicirilor poporului nostru.

Cu toate acestea în lipsa scrierilor naționale, scrierile puține înregistrate parte numai din înainte și în veacul al XVII ale scriitorilor străini, mai ales bizantini, ca eruditul istoric Laonicos Chaleocondylos, Anna Commena, Niceilor patriarhul Constantinopolului, preotul Enea Silvius Picalomini și alții, ne-au relevat prin descrieri destul de favorabile trecutul nostru. În cele mai multe scrieri se vorbește de luptele purtate cu se-

mințiile barbare. „Cu toate asupririle acestora poporul nostru și-a păstrat limba romană și în luptele purtate cu ei se părea că luptă mai mult pentru limbă decât pentru propria lor viață”¹⁾.

Benkő în opul său Transilvania scrie: „S'ar putea compune volume despre moravurile, ceremoniile și luptele purtate de poporul român, prin cari se arată, că ei sunt descendenții romanilor.”

Martin Opitz un poet renumit din Silezia la 1621 a fost chemat de principele Gabriel Bethlen ca profesor la Academia din Belgrad, unde a propus artele frumoase.

Opitz, locuind mai multă vreme la Zlatna, a venit în contact mai de aproape cu românii a căror limbă, apucături și obiceiuri le cântă foarte frumos într'un poem intitulat: „Zlatna oder von Ruhe des Gemüths”, Zlatna sau despre liniștea sufletului:

Es hat das wueste Volck gantz Asien
[bezwungen,
Die Grichen, Thracier und Mysios verdrungen,
Auch euer Dacien, der Roemer besten Land,
Von langen Jahren her, verheert und
[ausgebrand.

Doch eure Sprache bleibt noch hier auf
[diesen Tag,
Darob sich dann ein Mensch gar billig
[wundern mag;

Italien hat selbst nicht gantz von seinem alten
In gleichen Spanien und Gallia behalten;
Wie etwas dies kann den Römer ähnlich sein
Sonache sind verwandt Walachisch und Latein.
Es steckt manch edles Blut in kleinen
[Bauernhütten,

Das noch den alten Brauch und art
[den alten sitten
Nicht gänzlich abgelegt. Wie dann ihr
[Tanzt bezeigt,

In dem so Winderbar gebaueckt und geneigt,
Gesprungen in die Hoch, auf art der Capreolen

Bald wird ein Kreiss gemacht, bald
[wieder um zertraunt,
Bald gehn die Menschen recht, bald auf
[der linken Hand;

Die Menschen, die noch jetzt fast
[römisch Muster tragen,
Zwar schlecht, doch witrig sind,
[viel denken, wenig sagen“...

Poporul cel mai numărös a eucerit Azia întreagă, a subjugat Grecia, Thracia și Mysios, chiar și Dacia lor, cea mai bogată țară a romanilor, a fost prădată.

Cu toate acestea limba lor se păstrează până astăzi, despre ce omul se va mira mult.

¹⁾ Ant. Bonfinius, Rerum Hungaricarum.

Italia însăși n'a păstrat mult din vechime, precum nici Spania, nici Gallia; cât de puțin pot ele sămăna romanilor așa de aproape e înrudită româna cu latina. Aci zace mult sânge nobil în colibele țărănești, cari nu s'au lapădat încă cu totul de vechile obiceiuri și datini străbune, precum vedește și hora lor în care se încovoie așa de frumos. S'ar în sus ca și căprioarele. Se despart în cere și iar se adun, . . .

Acuși bărbații pășesc la dreapta, acuși la mâna stângă. Oamenii cari și astăzi poartă haine după modelul roman, cam proaste; dar sunt mândri, *se gândesc mult și vorbesc puțin*.

În general apusul are despre români și ținuturile locuite de ei idei foarte neprecise. Francezul Claude Duret la 1619 spune despre Valachia următoarele:

Deși Valachia se mai chiamă Moldova, aceste două numiri sunt luate adese una după alta. Țara care e în sus înspre Rusia occidentală este Valachia a cărei principal oraș e Socavia (Suceava).

Despre puterea de viață și luptele purtate cu vitejie de români aflăm urme la scriitorul Stanislaus Orichovius în Analele regatului polon. „Acestia, românii, sunt oameni vâjjoși și bravi fără păreche, nici o altă semănție nu e așa destoinică pentru războiu. Mărginiți de frontiere strimte au avut dușmani număröși... și ce e mai mult pe toți i-au învins“...

Ioan Suciu.

Paștile orfelinatului nostru.

— Comunicatul comitetului central executiv. —

Dacă Dumnezeu a voit și voiește, ca nici la aceste sfinte Paști să nu ne putem încă bucura de binefacerile *păcii* reînviată, ni-se pare că nu greșim, când spunem, că a voit, în schimb, și voiește, ca pentru noi Românii uniți toate bucuriile de praznic să fie concentrate de astădată în jurul trezirii la o nouă viață a sentimentelor de *iubire și milă creștină*, cari se manifestă cu atâta putere în cauza orfelinatului nostru. Abia este o lună, de când lumea românească a înțeles din rostul bunului nostru mitropolit, că avem sfântă datorință de a veni cu mână largă în ajutorul orfanilor de eroi căzuți pe câmpul de luptă, și ofertele ce au întrat până acum au trecut deja, *singur în bani*, suma de peste *una sută șeptezeci și cinci de mii* de coroane. Plânsul înecat al orfanilor de pe satele noastre a pătruns abia de curând dintre păreții căscioarelor sărăcicioase, unde se mai pot adăposti câtăva vreme, și deja, putem zice, întreagă provincia noastră mitropolitană s'a unit într'un singur gând, acela de-a crea un cât mai mareț adăpost pe seama celor ce nu-i iertat să mai plângă. O spunem cu mândrie: Ne-am trezit deabinele! Hristos, care a zis, că *»ceceace ați făcut unuia dintre acești mici, mie mi-ați făcut«*, a înviat

cu adevărat în inimile noastre. Pentru că o mai strălucită înviere a lui, decât emularea atât de înălțătoare ce se manifestă întru sprijinirea orfanilor, pare-că nici închipui nu ne putem.

Și într'adevăr! Când însuflețirea este așa de mare, cum reiese și din colecta de astăzi, fără să vrem, de pe buzele noastre să desprinde tainicul cuvânt Aliluia, Lăudați pe Domnul! Da, pentru că e mare sărbătoare în inimi, când în câteva zile se pun pe altarul jertfelor noastre: *peste zece mii de coroane*, adunate, în cea mai mare parte, *dela cei săraci și cu puțină dare de mână*. Când mii de coroane a gingașelor *șoare din Beiuș* se înfrățeste cu *suta* copiilor *Lucian, Christina și Flavia* din *Cricău* și cu ofertul mai mic alui *Valer* și a *Mărioarei* din *Perșani*; când țărani din *Orlat* și *Mihalț*, îndemnați de vrednicii lor preoți, dau aproape dearândul dela *cinci* până la *douăzeci* coroane și unii chiar câte *cincizeci*, și când, pe urmă, *bravii legionari bucovineni* ai locotenentului *Munteanu*, deși cei mai mulți nu sunt de legea noastră, pun o înțelegă *mii* lângă *sutele* colectate în *Ibașfalău* dela atâția străini de limba noastră, ne vine să vărsăm lacrimi de bucurie pentru atâta iubire creștină.

Cu adevărat Hristos a înviat!

*

Ultimele colecte sunt acestea:

1. *Colecta pâr. Ion Agârbiceanu între credincioșii săi din Orlat: 3768— cor.*

Comuna politică Orlat . . .	1000—
„Brădetul“ inst. de credit . . .	500—
Biserica gr. catolică . . .	500—
Ion Agârbiceanu, paroh . . .	100—

Ioan Stoia învățător, Emma Lupan învățătoare, Ioan Iliu notar și Dr. George Moldovan medic (Arpaș) câte 50—; Maria Ios. Zidu, Dumitru Poplăcian, Petru Stoia primar, George Stoita, George Baciu, Simion Loloiu, Ioan Brad și George Iacob câte 20—; Ioan Stoita curator, Iosif Zidu, Ioan Opriș, Simion Daină, Ioan Olariu, Ioan P. Beu, Nicolae Topârcean, Ludovic Pesamosca, Dr. George Prunaș medic, Irimie Stroiă, Ales. Dregan not. p., Ana P. Stoita, Mihailă Rodean, Ioan Pesamosca, Vasile Roșca câte 10—; George Piștea, Petru P. Ghișoiu jun. câte 8—; George Mărginean 7—; George Barna, Vasile Băcilă, Nicolae P. Bumbea, Petru Tăban, Ioan Eman. Rodean, Simion Isdrailă, George Roșca, Ioan I. N. Topârcean, Ana I. Milea, Nicolae Blasiu, Ana N. Zidu, Ioan I. Pop, Petru Ghișoiu cantor, Nicolae Com. Popa, Mili Ivănuș, Ioan V. Părean, Nicolae Parofă, Irimie Daina, Mihailă Stoita Floare, Iacob Gligorea, Nicolae I. Poplăcian, Vasile Olariu, Ioan N. Topârcean câte 6—; Nicolae Opriș, Petru Mateiu, Ioan Mănciu, George Vlad, Ioan V. Băcilă, Dumitru Bogătan, Nicolae Bogătan, Mateiu Mateiu, Ioan Terean, Tănase Terean, Nicolae I. Bogătan, Ana I. Băcilă, Ana N. Băcilă, Nicolae Daina, Petra Botezan, Maria D. Dan, Petru Righeriu, Petru N. Muntean, Eva Mera, Petru Măierean, Ioan G. Bumbea, Ioan I. Stoita, Ioan Mih. Stoita, Nicolae N. V. Pop, Ioan Barna, Nicolae Verde, Mihailă Stroiă, Petru Topârcean, Mihailă Părean, Mihailă Dordea, Vasile Brad, Ioan S. Gavrilă, Ioan

Iac. Fulea, Vasile B. Pop, Vasile Daina, Ioan V. Daina, Ioan Nist. Verde, Crăciun, Fulea, Nicolae Rău, George Șerb, Ioan I. Fulea, Nicolae Banciu, Nicolae Olovian, Simion Poplăcean, Ioan Mih. Muntean, Ioan I. M. Muntean, Maria I. V. Pop, Nicolae Gligorea, Ioan Loga, Ioan Valean, Vasile Bogdan Ghișoiu, Ana D. Nan, Ioan Paul, Dumitru Muja, Nicolae Găță, Ioan Mărginean, Ioan I. Loloiu, Ioan Banciu, Arsenie Gligorea, Petru O. Ghișoiu, Ioan I. Pop, Nicolae O. Ghișoiu, Ioan G. Tăban, Nicolae Stoia, Ioan Boron Tăban, Simion Zaharie Pop, Ioan V. Mărginean, Elena Oprean, Ioan Seicean, Ioan Găță, Nicolae Muntean jun., Nicolae Muntean sen., Ioan Albu, Văd. Maria G. Gligorea, Ioan Barna sen., Nicolae Barna, Nicolae Istfan, Petru Posta, Mihailă Moga, Simion Banciu, Dumitru Gligorea, Ioan Pop Vidoiu, Ioan P. Muntean, Nicolae Găină, Ioan M. Z. Pop, Mihailă D. Stoita, Eva I. Stoia, Simion Pop, Maria N. Loloiu, Sora Poplăcian, Ioan Văcariu, Nicolae Văcariu, Elisaveta Văcariu, Mihailă Z. Șerb, Nicolae Daina, Ioan Gligorea, Mihailă Seicean, Ioan P. Avram, George Arsenie, Iosif Loloiu, Ana I. Moga, Mihailă Parolă, Ioan Milea, Ioan I. Loloiu jun., Ioan Loloiu Darăbant, Moisa Rău, Petru M. Stoita, Elisaveta Albu, Vasile Mărginean, Petru D. Muntean, Petru G. Bumbea, Vasile Găina, Petru Cr. Milea, Ioan Iac. Gligorea, Vasile Beu, George Rodean, Ioan Moga, Iacob Stoia, Nicolae Fulea Loloiu, Ioan B. Părean, Vasile Gligorea, Vasile V. Pop, Nicolae S. Poplăcean, Ioan S. Poplăcian, Ioan Lungu, Rudolf Schmidt, Ana S. Loloiu, Ioan M. Albu, Simion Gavrilă, Ioan Gavrilă, Nicolae Beu, Maria G. Fulea, Ana P. G. Albu, Bucura I. Loloiu Darăbant, Nicolae Ghișoiu sen., Bucura D. Ivănuș, Valeriu Gavozdea, Nicolae N. Gligorea, Maria G. Gligorea jun., Petru Găină, Petru Găță câte 5—; Ioan Cr. Daina, Maria P. Botezan, Ioan Stoita Posta, Mihailă Righeriu, Ioan M. Bancia, Ioan Ars. Gligorea, Crăciun Milea, George Muja, Nicolae Părean, Augustin Bauman, Ioan G. Isdrailă, Dumitru Stoita, Ioana I. Poplăcian, Petru Avram, Vasile Loloiu, Nicolae Topârcean, Zaharie Șerb, Iohann Szabó, Ana G. Părau jun., Paraschiva G. Roșca câte 4—; George Sas, Nicolae P. Pop, Simion Seicean, Maria I. Daina, Ioan V. Părean, Nicolae Isdrailă, Ioan N. Gligorea, Ilie Pop, George Pop Vidoiu, N. N., George Mesaroș, Ioan Albu, Văd. Ioh. Hitsch, Ioan Isdrailă, Elisaveta Poplăcian, Nicolae Luca câte 3—; Ioan Popa Vidoiu 250; A. Apolzan, Io. G. Gera, Io. N. Verde, B. I. Bogătan, Io. Muja, Io. I. Ghera, N. Ilea, P. V. Pop, E. N. Muntean, A. S. Avram, P. O. Popa, G. Mesaroș, Io. M. Pop, Io. Macrea, Io. Ivănuș, N. Isdrailă, Io. Stroiă, V. I. Ghișoiu, N. Magian, V. I. B. Pop, M. D. Paul, S. Il. Părean, N. Măierean, Io. I. M. Poplăcean, Il. Lupu, M. S. Pop, S. O. Popa, A. N. Părean, Io. Fulea, P. N. Muntean, A. M. Z. Pop, M. I. Fulea, N. M. Pop, G. Opriș, P. Floare, Văd. P. Gligorea, Io. Barna jun., P. I. O. Ghișoiu, E. G. Popa, S. Găină, M. I. V. Pop, Io. Fulea, M. Ars. Gligorea, Io. D. Muntean, D. Valean, N. V. Pop, Il. Muntean, Io. Samu, M. Siroki, St. I. Pop, F. Dămian, S. Tăban, R. I. Popa, M. P. Beu, B. S. Părean, A. D. Găță, M. I. D. Bogătan, M. P. Tănase, M. Ios. Rodean, G. G. Gavrilă, E. I. Părean, M. G. Bumbea, A. I. Candin, V. Dalmolin, S. Bumbea, T. Bumbea, M. D. Bumbea, P. Părau, E. G. Băcilă, N. N. V. Pop, G. Găță, A. N. V. Părean, B. I. Iac. Ghișoiu, câte 2—; P. Părean, C. Popa, C. Fulea, P. Bogătan, N. Cr. Popa, Io. B. Pop, Io. Velțan, N. Topârcean, G. Milea, A. Mih. Muntean, N. Savu, P. Savu, Io. German, M. N. Perța, M. I. Vântu câte 1—; A. Sas —50.

2. *Colecta pâr. Victor Aaron între credincioșii săi din Mihalț (impună cu sumele oferite mai înainte de notariul Valer Dăianu (400—) și de însuși părintele Aaron (300—): 2506— cor.*

Văd. Eugenia Pop 100—; Petru Cârnaț 60— cor.; Mihailă Muntean, Silvia Pop, văd.

Roza David și fca Carolina, Petru Cârnaț iun. și Petru Hățegan câte 50—; Simeon Breaz, Petru Stinea câte 40—; Colecta notarului com. dela femeile cu ajutor de stat 3220; Carolina Barna, Onuț Stinea și Petru Fugaciu câte 30—; Alexandru Breaz, Mihailă Breaz, Simion Breaz, Simion Barna, Nicolae Stinea, George Mărza, Nicolae Cârnaț, Nicolae Decean, Iosif Comșa, Ghiorghiuț Stinea, Carolina Hățegan, Pătruca Barna, Ioan Hățegan câte 20—; Simion Barna 15—; Petru Muntean, Mihailă Hățegan, Petru Cârnaț câte 12—; Mihailă Cârnaț, Nicolae Cârnaț, George Breaz, Onu Breaz, Simion Comșa, Chia Stinea, Vasile Barna, Mihailă Truța, Nica Decean, Mihailă Comșa, Szilágyi Albert, Anica Bancheș, Marie Bedelean, Ghiurca Stinea, Onu Barna, Petru Bancheș, Ludovica Dregan, Cula Mărza, Mihailă Breaz, Vasile Hățegan, Simion Stinea, Oana Stinea, Marie Hățegan, Petru Aldea, Maria Potoapea, Chia Breaz, Firvoniu Barna, Ghiuri Cârnaț, Onu Decean, Petru Cârnaț, Onu Stinea, Onu Dregan, Petru Cârnaț, George Ordean, Valerian Laslo, George Comșa, Rozalia Măhăra, Pavel Mărza, Iosif Cârnaț, Petru Bancheș, Culita Cârnaț, Mihailă Decean, Ieronim Dregan, Veronica Cioboată, George David, Denia Laslo, Onu David, Ghiorghiuț Breaz, Vasile Truța, Simion Comșa, Simion Bancheș, Nicolae Comșa, Petru Breaz, Nicolae Comșa, Vasilica Mărza, George David câte 10—; Vasilica Barna, Valeria Stinea, Ioan Barna câte 8—; Pașcu Barna 7—; Aurel Cerghidean, Chia Silveșan, Nica Decean, Maria Breaz, Onu Hățegan, Toma Barna, Lina Uriș, Artinie Stinea, Nicolae Barna, Rojica Barna, Anuța Truța câte 6—; Oana Breaz, Anuca Florea, Aurel Breaz, Marie Fugaciu, Lina Barna, Petru Barna, Anica Ordean câte 5—; Floare Breaz, Oana Breaz, Carolina Murgău, Ioan Bancheș, Nicolae Truța, Efrem Bancheș, Ioan Bancheș, Paraschia Bancheș, George Comșa, Nicolae Comșa, Nicolae Truța, Floare Stinea, Schwarz Jozsef, Anica Muntean, Ana Bedelean, George Brânză, Petru Muntean, Simion Cârnaț, Dumitru Truța, George Negru, Ghiurca Săbău, Pătruț Decean, Valeria Barna, Ludovica Breaz, Onica Laslo, Ioana Barna, Partenie Prundar, Nicolae Breaz, Aurel Cerghidean, Petru Comșa, Anica Usca, Anica Hățegan, Marie Comșa, Culita Mărza câte 4—; Florica Comșa 3—; Oana Cârnaț 240; O. Cerghidean, V. Bancheș, O. Breaz, I. Ordean, V. Șerb, M. Ordean, O. Fleșeriu, A. Breaz, M. Cărpaciu, F. Cârnaț, P. Comșa, O. Hățegan, C. Usea, P. Bedelean, Ch. Barna câte 2—.

3. *Ofertele domnișoarelor din Beiuș și jur: 1050— cor.*

Ana Ciumpe	100—
Eleonora Ciumpe	100—
Emilia Ciumpe	100—
Rozica Erdélyi	100—
Paraschiva Radu	100—
Valeria Radu	100—
Valeria Ștefănică	100—

Vetria Butean, Irina Ciortea, Irina Ciurdariu, Bibiana Nyeș și Anuța Oprea câte 50—; Margareta Cretz, și Valeria Pavel câte 20—; Aloisia Hetco, Sylvia Iliyeș și Paulina Oros câte 10—; Mărioara Iepure 9—; Augusta Tătar 5—; Elenuța Farkas, Florica Tiț și Iuliana Tiț câte 2—.

4. *Colecta d. locotenent Victor Muntean, șef-contabilul „Patriei“ (Blaj) — cu concursul dd. Traian Domșa s. locot. (Pintic), Iuliu Pădurean stegar (Fărău), s. locot. Vasile Motoșca notar (Cujir) și s. locot. Dr. Cornel Buștea avocat (Chișinău) — între ofițerii, subofițerii și legionarii batalionului voluntarilor români din Bucovina: 1000— cor.*

Ofițeri: locot. Victor Muntean 50—; steg. Teofil Hosszu 3050; slocot. Traian Domșa 2840; steg. Iuliu Pădurean 28—; slocot. Vasile Motoșca 2530; slocot. Dr. Cornel

Buștea 2050; major Tit Cernăutan, slocoț. Dr. Orestian și steg. san. Dr. Traian Popovici câte 10—; Iohann Wysochi 5—. **Total 21770 cor.**

Subofițeri: Eduard Bilaș 12—; Petru Văcărean, Adolf Procopoviciu, Adolf Schmiel Vasile Buburuzan, Nicolae Ucrainet, și Eusebie Suflețel câte 10—; Teodor Niga și Vasile Murășan câte 6—; Ilie Buliga, Petru Niga, Dumitru Strugar, Gavril Vedeau și Emilian Faber câte 5—; Nicolau Dolinschi, Dumitru Catargiu, Petru Leon Stanciu și Nicolae Lucan câte 4—; Martin Wagner 3—; Toader Alexă 250; Lazar Belega 210; Const. Burla, Conrad Gärtner, Filip Negrea, Iohann Badler, Nic Toporaș, Fridr. Huber, Tod. Babi, Io. Popa, Leon Cucu, Gh. Tabrea, Ax. Iacoban, Vict. Eindel, Mih. Masga, Il. Bucur, Carol Coroviac, Vas. Albu, Nic. Bărsan, Gh. Bolocan, Io. Hopalde, Andr. Flocea, Candrea, Nich. Mătan, Fil. Tirner, Mat. Onciulencu, Pamfil Solcan, Io. Ghițescu, Dum. Ciornei, Ilie Marcu, Io. Corduna, Gh. Crăciunescu, Dum. Negrea, Gh. Aldea, Mih. Lehaiciu, Gh. Tabrea, Mih. Căinar, Nic. Sabot și Gh. Reuț câte 2—; Aur. Vasiloschi 180; Gh. Sanciu 150; apoi alți 88 subofițeri 7480. **Total 29870 cor.**

Legionari: Comp. I: 10170 cor. Teodor Bălan 4—; Băetan Petru 210; Buburuzan Samoil, Ștef. Flocea, Dum. Radu, Ilie Lăzărean, Vas. Marcu, Dum. Buga, Teod. Lelco și Alex. Pizdelea câte 2—; Ludwig Polit 160; Dum. Hagea 120; apoi alți 140 legionari din comp. prima 7680. — **Comp. II:** 10520 cor. Tănase Brad 4—; Mih. Tatari, Zah. Ceornei, Damian Odochian, Ilie Meroniuc, Mih. Pilng, Mih. Boduariuc, Zah. Latiș, Ios. Patz, Io. Simionescu, Gh. Finiș, Vas. Croitor, Dion. Corlatan, Const. Carvatchi și David Lazar câte 2—; apoi alți 88 de legionari din comp. a doua 7320. — **Comp. III:** 17620 cor.; Alexandra Catargiu 3—; Nic. Ierhan, Partin Fatarău, Roman Tâmpău, Gavr. Raia, Vas. Bedrlea, Io. Filimon, Roman Flocea, Gh. Raiescu, Roman Candrea, Casian Buburu, Gh. Bumbu, Dum. Creangă, Fil. Nicodim, Tit Costaciuc, Iz. Boncheș, Anast. Popescu, Dan. Onioi, Gh. Bob, Andr. Florea, Teod. Antonescu, Gh. Chiperiu, Gavr. Roată, Dum. Jitariu, Const. Piticariu, Sim. Chiriac, Ilie Naroșan, Roman Pizdelea, Petru Todorovici, Nistor Lazar, Iz. Finiș, Ax. Solcan, Il. Vodă, Ilie Iosip, Gavr. Hoibotă, Spir. Odochian, Teoct. Rusu, Nic. Mitric, Gh. Carvatchi, Io. Șuhani, Const. Mândrilă, și Vas. Pahoni câte 2—; apoi alți 92 legionari din comp. a treia 9120; **Comp. VI:** 10050 cor.; Gh. Torpoci, Alex. Cramăr, Dum. Cozma, Dum. Catargiu, Gh. Ragozan și Mihai Vultur, câte 2—; apoi alți 129 legionari din comp. a patra 8850. **Total 48360 cor.**

5. Colecta pâr. Ciriac Rațiu între credincioșii săi din Oieșdea: 40080 cor.

Ciriac Rațiu paroh și soția Elena 100—; Ariton Crișan și soția Anica 50—; George Mitrofan inv. în penz. și Culiția Fleșeriu curator câte 20—; Petru Crișan și Lica Fleșer câte 11—; Onu Crișan, Sofia Popa, Ștefan Anghel, Lina Anghel, Lica Popa I. Petru, Emilian Reff, Ieronim Popa și Vasile Rusan câte 10—; Iosif Moldovan și Lica Crișan I. Cat. câte 6—; Indita Pădurean și Ioan Moldovan câte 5—; Teodor Milia 4—; Tănase Reff 340; Ioan Pădurean 3—; Ioan Marcu 240; Florica Pădurean, Achim Crișan, Iust. Fleșeriu, Val. Popa, Trifan Rusu, Lina Rusu, Pav. Popa, Trif. Popa, Petru Rusan, Ioana Crișan, Szilágyi Erzsi, Mih. Marcu, Part. Popa I. Trif., Florica Pădurean și Maria Fleșeriu câte 2—; Ilie Floria 150; apoi alți 47 de credincioși restul de 4250.

6. Colecta dnei vād. Elena Șioldea și a doarei Lucretia Simu între intelectualii din Ibașfalău: 400— cor.

Vād. Elena Șioldea 104—; Vasile și Clementina Magda 100—; Dr. Ilarie Holom

30—; Garave Lajos, „Erzsebetváros és vidéke“, „Kisküküllő megyei takarékp., Beata Mária, Kovácsyné, Kőnczeyné, Horváthné, Janerné și Ioan Dragolea câte 5—; Makkai Jenő și Issekutzné câte 4—; Hans Krunengil și Szávai Mariska câte 3—; Fejér P.-né, Bardocz A.-né, Csibser Ernő, Gombos Z.-né, Garove-né, Dr. Papp L.-né, Mathilde Schässer, Peltzen, Dr. Zakariás S.-né, Steinhauer, Trajanovitsné, Horváth G.-né, Issekutz Gy.-né, Orbán József, Issekutz I.-né, Dr. Szentpétery K.-né, Kassa Gy.-né, Donszky Ist., Madaras G.-né, Dr. Brockdorff Emmy, Dr. Barta G.-né, özv. Gáspár J.-né, Száva, Dr. Sziklányé, Karéssay Micike, Szinszkyné, Antalfy M.-né, Halmágyi Ernő, Stermer, Boeskoroné, Hándloszné, Dr. Szabó R.-né, Dr. Gründisch Guido, Kelme, Muhlsteffen, Schwartzné, Dr. Wolff B.-né, Gellyén Laj., Földéy J.-né, Mózes Gy.-né, Koszta G.-né, Zsögön Árpád, Bodor Ödön, Kis P.-né și V. Morariu câte 2—; apoi alți 18 intelectuali restul de 17— cor.

7. Colecta pâr. Ștefan Busiția, adm. prot. între intelectualii din Beclean: 325— cor.

„Minerva“ Institut de cred. și econ. 100—; Ștefan Busiția adm. prot., Dr. Octavian Pavelea avocat și Vasile Chendrean vigil silv. câte 50—; Dr. Ioan Moldovan avocat 30—; Dr. Ioan Prodan avocat 20—; Petru Rebrean rigorozant 10—; Valer Șulean contabil 5—; vād. Irina Hesch n. Diugan 4—; Șimion Moldovan și soția A. Morar și G. Chiciudean câte 2—.

8. Colecta d. Lucian Barbu oficial în penziune în Cricău:

Lucian Barbu și soția Elena, Lucian Barbu elev cl. III. gimn. (Blaj) și sorioarele Christina și Flavia câte 100—; Zinca Cerghizan, Vasile Mitrofan, Petru Pascu, Mihail Todericiu, Ioan Todericiu, Șimion și Todora Todericiu și Elvira Baky câte 10—; Ioan Baky resp. în penz. 5—; vād. Aurora Nicola n. Baky 430; Maria Bălan, Traian Bălan, Teod. Crețiu, Rusalina Bărz, Susana Brișcașiu, Aurelia Todericiu, Diția Todericiu, Dan. Racen și soția, Anuța Muntean câte 2—; B. Trif și un soldat câte 1—; două fetițe de școală 70 fl.

9. Colecta pâr. George Simu protopop între credincioșii săi țărani din Ibașfalău: 23396 cor.

Vasile Moldovan și Margareta, vād. Măriuța Stoica, Nicolae Felecean și soția, George Medrea și soția, Vasile Turcu și soția, Nicolae Stoica și soția, Vasile Bălgărăzan și soția câte 10—; Nonic Leorințiu și soția 8—; Ioan Sasu și soția, Ambroziu Cucea și soția câte 6—; Ioan Fetecean și soția, Nonic Turcu și soția, George Biriș și Lucretia câte 5—; Ioan Golea, Maria Stoica, Maria Vițelar, Nicolae Biriș, Raveca Turcu, Zosim Illiș, Nica Morariu, Ioan Rațiu, Maria Săncu, Teodor Sasu, Simeon Biriș și Ariton Degan câte 4—; Ioan Feisan 3—; Nic. Crișan, vād. Fira Cristea, Sof. Cristea, Istode Turcu, Non. Mușoiu, vād. Lina Pușcaș, Rav. Pop, Ana Stoica, Ana Polcean, Io. Samoilă, Ier. Bumbea, Ies Moldovan, Petru Deput, Vas. Pușcaș, Fil. Dărăban, Io. Comșa, Io. Biriș, Vas. Biriș, Mili Săncu, Ios. Brînduș, M. Sasu și Ma. Dodog câte 2—; apoi alți 29 credincioși 2510; iar elevii de școală 486.

3. Colecta doamnei Maria Szászsebesi n. Ivan soție de notar, între femeile din Perșani: 100 ștergare, 3 cămeși, 1 lepedeu, 2 fețe de perină, 1 strâjac și 1 val de pânză.

Maria Szászsebesy n. Ivan (6 ștergare, 1 lepedeu, 2 fețe, 1 strâjac și 1 val de pânză), Olimpia Comșa n. Szászsebesy (1 cămașă), vād. Maria Horoias (2 cămeși și 1 ștergar); câte 2 ștergare: vād. Vir. I. Iepure, Ornaszovszky O. și Horzum Ios.; câte 1 ștergar:

A. Manulă, B. Bulencs, B. Bărlez, M. Crihălnean, vād. M. Susaiu, M. Langa, M. Ciocan, I. Mătan, M. Prască, M. Mătan, E. Achim, A. Flucus, D. Bucurenciu, R. Bărlez, P. Fulicea, R. Streche, B. Nutu, J. Cinteș, M. Stăneasa, P. Stăneasa, B. Comardicea, vād. S. Toader, R. Comardicea, M. Stan. Bizu, A. Prăscan, A. Prăscan, B. Ciolan, A. Nuțu, vād. M. Schneider, M. Horoias, B. Morariu, M. Catoiu, B. Finghis, M. Bărlez, M. Muntean, P. Finghis, M. Mamulă, E. Man, S. Gociu, P. Mamulă, M. Turcea, A. Bălțeanu, M. Dan, E. Stanciu, A. Dobru, N. Man, M. Macedon, N. Nicăleu, vād. G. Șolchea, R. Oprea, R. Neagoie, A. Stoica, N. Manula, G. Armencu, M. Roita, M. Streche, E. Grama, S. Bulenciu, M. Toader, A. Tunsoiu, B. Mătan, M. Bulenciu, M. S. Iuțu, R. Băzganel, N. Catiu, vād. M. Mătan, E. Bărsan, M. Luțu, M. Lup, M. Comardicea, M. Stan, I. Streche, M. Schian, M. Mărincoiu, A. Comardicea, I. Comardicea, M. Moisan, M. Solchea, M. Dobru, B. Popa, V. Comșa, B. Lup, M. Stoifencu, M. Manulă, Mac. Manulă, M. Băicoiu și M. L. Stăneasa.

Sumarea colectelor:

Colecta 1:	K. 3,768—
” 2:	” 1,80660
” 3:	” 1,050—
” 4:	” 1,000—
” 5:	” 40080
” 6:	” 400—
” 7:	” 325—
” 8:	” 300—
” 9:	” 23396
Laolaltă K. 9,28436	

Alte contribuiri:

Nicolae S. Aron protopop Teaca	K. 500—
Familia Dan, Mociu	” 300—
Societatea de lectură „Alexi Șincai“ a clericilor din Gherla	” 218—
Andrei Bărsan, președintele „Asociațiunii, Sibiu	” 100—
Valer Szászsebesi notar și soția Maria n. Ivan, Perșani	” 100—
Stegarul Aurel Caliani (reg. 51)	” 100—
Petru Ciobotar, Reghinul-maghiar	” 100—
Iacob Pop, Batarcin	” 100—
Nic. Crăciun notar (dela femeile cu ajutor de stat din Tohan)	” 4545
Stegarul Emil Nyisztor	” 20—
„Mehadia“ institut de cred. și ec.	” 20—
Basilii Podoabă (drept cununa neperitoare pe mormântul cuscrei sale Zinca Pandrea n. Moldovenescu)	” 20—
Valer Szászsebesi elev cl. IV gimn. (Blaj)	” 10—
Mărioara Szászsebesi elevă cl. II civ. (Blaj)	” 10—
Gheorghe Tomescu	” 4—
Ștefan Nagy elev cl. II gimn. Beiuș	” 1—

Suma K. 10,93281

Suma din Nr. 40 „ 164,16978

Suma totală . . . K. 175,10259

Contribuirile pentru orfelinatul din Blaj, rugăm să se trimită: Administrației centrale capitulare Balázsfalva—Blaj. Cvi-tarea ofertelor o face comitetul executiv în organele de publicitate.

Proprietary, editor și Redactor responsabil:
Ioan Suciu.